Nr 181.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneregleringförpersonalen vid serafimerlasarettet och karolinska sjukhuset m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (2:a avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t (punkt 90 av det vid nämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1937) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition angående karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet m. m., som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1937/1938

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhusets direktion: Avlöningar ett förslagsanslag av 41,400 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhusets direktion: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Driftkostnader ett förslagsanslag av 412,500 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor;

dels ock till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet ett förslagsanslag av 900,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 272, under åberopande av vid sistnämnda proposition fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1937, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet;

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, äga

tillämpning å befattningshavare vid karolinska sjukhuset, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i sådant hänseende i omförmälda statsrådsprotokoll för den 5 mars 1937 föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser;

dels medgiva, att till ifrågakommande befattningshavare vid karolinska sjukhuset må utgå provisoriskt dyrortstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare med stationeringsort eller förläggningsort i Stockholms stad;

dels godkänna i sistnämnda statsrådsprotokoll intagen personalförteckning för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes;

dels godkänna i samma statsrådsprotokoll intagen avlöningsstat för karolinska sjukhuset att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 371,900 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 253,000 kronor;

dels till Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor;

dels ock — under förutsättning av att avtal mellan Kungl. Maj:t och direktionen över serafimerlasarettet träffas om statens övertagande från och med den 1 juli 1937 av lasarettets drift —

a) besluta, att ovannämnda avlöningsreglemente skall från och med den 1 juli 1937 äga tillämpning å befattningshavare vid serafimerlasarettet, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i sådant hänseende i statsrådsprotokollet för den 5 mars 1937 föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser;

b) godkänna i nyssnämnda statsrådsprotokoll intagen personalförteckning för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938;

c) godkänna i samma statsrådsprotokoll intagen avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938;

d) till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,133,000 kronor;

e) till Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,335,000 kronor;

f) bemyndiga Kungl. Maj:t att taga det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. i anspråk för bestridande av pensioner eller understöd åt vissa befattnings-

havare vid serafimerlasarettet samt änkor och barn efter sådana befattningshavare.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Fr. Ström m. fl.* (I: 312) och den andra inom andra kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren m. fl.* (II: 556), vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att placera de 6 andre underläkarna vid serafimerlasarettet i lönegrad e 18;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Fr. Ström* (I: 313) och den andra inom andra kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* och fru *Ruth Gustafson* (II: 557), vari hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta att tilldela de vid serafimerlasarettet arbetande underläkarna och amanuenserna extra ordinarie tjänsteställning, med bibehållande av nu utgående semesterförmåner men utan pensionsrätt;

dels två motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Fr. Ström m. fl.* (I: 298) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ebon Andersson m. fl.* (II: 501), vari hemställts, att den i Kungl. Maj:ts proposition nr 272 upptagna befattningen som socialt biträde vid serafimerlasarettet måtte ombildas till en social kuratorsbefattning samt att denna befattning placeras i lönegrad B 12;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *O. Wangson* och *O. G. Karlsson* i Vadstena (I: 299) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Nilsson* i Göteborg *m. fl.* (II: 544), vari hemställts, att vid löneregleringen för personalen vid serafimerlasarettet och karolinska sjukhuset hänsyn jämväl tages till den nu utgående provisoriska löneförbättringen på sätt, att nu anställd personal ej får vidkännas löneminskning; att eldare placeras i B 6, sjukbärare och gårdskarlar i B 5 och vaktmästare i B 6;

dels ock en inom andra kammaren av herr *A. Nordström* i Kramfors *m. fl.* väckt motion (II: 502), vari hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 272 för sin del måtte besluta: att kvinnlig biträdespersonal placeras såsom e. o. 1 i den statliga löneplanen; att manliga biträden placeras i 5:e lönegraden; att eldare placeras i 6:e lönegraden; att vaktmästare ges en placering i 7:e lönegraden; samt att minst 90 procent av den oundgängligen nödvändiga personalen uppföres såsom ordinarie befattningshavare.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisar utskottet, i den mån ej redogörelse lämnas här nedan, till motionerna I: 312, I: 313, I: 298, I: 299 och II: 502.

1936 års riksdag beslöt (riksdagens skrivelse nr 214), att staten skulle enligt vissa grunder från och med den 1 juli 1937 övertaga serafimerlasarettets drift ävensom att från och med samma dag serafimerlasarettet och karolinska sjukhuset skulle stå under gemensam förvaltning av direktionen för sistnämnda sjukhus.

Konung Gustaf V:s jubileumsklinik vid karolinska sjukhuset har beräknats kunna tagas i bruk omkring den 1 oktober 1937.

Uti ifrågavarande proposition nr 272 har under *kap. I* (sid. 5—22) behandlats frågan om bidrag från landsting och vissa städer till kostnaderna för vård å s. k. riksplatser vid karolinska sjukhuset och å serafimerlasarettet m. m.

Den under uppförande varande första etappen av karolinska sjukhuset inrymmer sammanlagt 900 vårdplatser. Härav hava 50 allmänna och 7 enskilda vårdplatser å Konung Gustaf V:s jubileumsklinik bekostats av Konung Gustaf V:s jubileumsfond och cancerföreningen i Stockholm. Av återstående 843 vårdplatser äro 108 avsedda för garnisonens behov, 106 förlagda till hel- eller halvenskilda rum och 629 till allmänna avdelningar. Av dessa 629 vårdplatser disponera Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt särskilda överenskommelser med staten 315 respektive 110 vårdplatser, medan 204 äro avsedda för sjuka från riket i övrigt (»riksplatser»). Av de 50 allmänna vårdplatserna å jubileumskliniken, som jubileumsfonden och cancerföreningen bekostat, äro 20 i första hand avsedda för sjuka från Stockholms stad och 30 i första hand avsedda för sjuka från riket i övrigt.

Enligt särskilda överenskommelser erlägga Stockholms stad och Stockholms läns landsting bidrag till sjukhusets uppförande, utrustning och drift (jfr propositionen nr 132/1931, sid. 15 ff.).

Iordningställandet av de nämnda 204 s. k. riksplatserna bekostas av statsmedel.

I skrivelse den 15 januari 1937 har *karolinska sjukhusets direktion* framlagt förslag till bestämmelser angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Direktionen har därvid i allt väsentligt anknutit till den ståndpunkt, som i samband med det definitiva beslutet om byggandet av karolinska sjukhusets första etapp intagits av chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionerna nr 232/1930 och 132/1931 samt av 1931 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 286/1931).

Över direktionens förslag hava yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Direktionens förslag innebär i korthet följande:

För de 204 riksplatserna fastställes en legosängsavgift, motsvarande avgiften för utomlänspatienter i allmänhet vid landets lasarett, d. v. s. omkring 5 kronor. Beträffande dels patienter, som insjuknat i huvudstaden eller i Stockholms län och söka vård å karolinska sjukhuset, dels patienter, som av vederbörande lasarettsläkare dit remitterats för erhållande av vård, som ej står att få på hemlandstingets inrättningar, läm-

nar hemlandstinget vårdbidrag om 2 kronor 50 öre per dag, *s. k. driftkostnadsbidrag*, medan återstoden av vårdavgiften gäldas av patienten själv. Övriga patienter däremot gälda själva som regel hela den fastställda legosängsavgiften. För Stockholms stads och läns vidkommande uträknas driftkostnadsbidraget, i fall då staden respektive länet belägger någon av riksplatserna, i enlighet med de i ovannämnda överenskommelser meddelade bestämmelserna, i följd varav bidraget kommer att utgå efter den verkliga dagskostnaden, dock högst med det belopp, som motsvarar den genomsnittliga vårdkostnaden å stadens respektive länets egna sjukhus, med tillgodoräknande av vad som kan komma att erläggas i legosängsavgifter för sjuka från staden respektive länet. I enlighet med ett uttalande av 1931 års riksdag skola Stockholms stad och län utöver på nämnda sätt uträknade driftkostnadsbidrag erlägga en *platskostnadsavgift* såsom bidrag till byggnadskostnaderna, vilken avgift jämväl uträknas i enlighet med sagda överenskommelse och sålunda skulle motsvara annuiteten å stadens respektive länets i form av lån till sjukhusets uppförande lämnade bidrag.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att Stockholms stad och län ej skulle erlägga sistnämnda platskostnadsavgift vid beläggning av riksplatserna.

De över direktionens förslag hörda *myndigheterna* hava i allmänhet lämnat sin anslutning till detsamma. Vissa erinringar hava dock framställts, särskilt beträffande följande punkter i förslaget, nämligen skyldighet att erlägga vårdkostnadsbidrag, därest vederbörande insjuknat under vistelse i Stockholms stad eller län, vårdbidragets storlek, rätt för vissa läkare att utfärda hänvisningar, legosängsavgiftens storlek, serafimerlasarettets ställning i nu förevarande avseende ävensom särbestämmelserna för Stockholms stad och län.

Departementschefen har för egen del anfört:

Direktionens föreliggande förslag om bidrag från vederbörande sjukvårdsområden till kostnaderna för vård å allmän avdelning vid karolinska sjukhuset står i överensstämmelse med de grunder, som väl icke av statsmakterna beslutats men som vid den tidigare behandlingen av frågan om inrättande av ifrågavarande sjukhus förutsatts skola fastställas, då sjukhuset nalkades sin fullbordan.

Av det förut sagda framgår, att direktionens förslag, som innefattar jämväl vissa detaljföreskrifter, vilka tidigare ej upptagits till behandling, förbehållslöst tillstyrkts av flertalet i ärendet hörda myndigheter. De erinringar gentemot förslaget, som från vederbörande i Malmö anförts i avseende å den av direktionen förordade föreskriften om att vårdkostnadsbidrag skulle utgå jämväl för patienter, insjuknade under vistelse i Stockholms stad och län, synas mig icke vara av natur att behöva föranleda ett frångående av vad härutinnan tidigare förutsatts. Ej heller torde de förslag om en sänkning av vårdkostnadsbidragets storlek, som framförts från vissa håll, böra vinna beaktande.

Vad beträffar frågan om rätt att meddela hänvisning till sjukhuset av sjuka för erhållande av vård, som ej kan beredas å landstingets eller vederbörande städers sjukvårdsinrättningar, har direktionen i sitt förslag begränsat remissrätten till att gälla lasaretts- eller sanatorieläkare vid av lands-

ting eller vederbörande städer drivet lasarett eller sanatorium samt, i fråga om Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, jämväl vederbörande tjänsteläkare. I detta förslag har i vissa yttranden ifrågasatts den ändringen, att tjänsteläkare ej skulle medgivas rätt att remittera ens i den av direktionen föreslagna snävare omfattningen. I ett yttrande har däremot föreslagits, att remissrätten skulle utsträckas till att gälla jämväl sjukstuguläkare och i ett annat, att även läkarna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, vilka på grund av de ifrågasatta bestämmelsernas formulering ej skulle erhålla remissbefogenhet, skulle tillerkännas sådan befogenhet. Jag anser mig böra framhålla, att frågan synes mig böra helt bedömas ur synpunkten av vad som för de vårdbehövande själva är lämpligast. För att undvika onödiga kostnader och vinna tid — fall kunna tänkas förekomma, då en för lång tidsutdräkt kan vara för behandlingens resultat avgörande — synas de vårdbehövande hava intresse av att erhålla så bekväm tillgång till remissberättigade läkare som omständigheterna medgiva. Jag vill därför förorda, att remissrätten utsträckes till att gälla sjukstuguläkare och att tjänsteläkare erhåller rätt att meddela hänvisning också till andra avdelningar av sjukhuset än till jubileumskliniken. Överläkarna vid akademiska sjukhuset i Uppsala böra givetvis likställas med läkare vid landstingssjukhus. Med vad nu föreslagits har ståndpunkt jämväl tagits till yrkanden, som framställts av stadsfullmäktige i Göteborg.

En fråga, som av direktionen ägnats särskild uppmärksamhet, är spörsmålet om den bidragsskyldighet, som skulle ankomma på Stockholms stad och län. Staden och länet hava som nämnts med staten kontrakterat om visst antal platser vid sjukhuset och erlägga för dessa platser efter vissa grunder dels platskostnadsbidrag, avsett att bestrida en del av kostnaderna för sjukhusets uppförande, dels ock bidrag till driften av sjukhuset. Däremot har överenskommelse icke träffats rörande i vilken utsträckning staden och länet skola bidraga, då staden och länet taga i anspråk jämväl platser, som ej avses i stadens och länets avtal. Direktionen har nu föreslagit, att staden och landstinget skulle i dylika fall erlägga förutom, i överensstämmelse med 1931 års riksdags ovanberörda uttalande, platskostnadsavgift jämväl driftbidrag efter samma grunder, som beträffande de kontrakterade platserna. Förslaget innebär, att staden och landstinget skola erlägga samma belopp för vård å icke-kontrakterad plats, som av staden och landstinget gäldas för vård å kontrakterad plats. Detta förslag har framkallat starka erinringar i synnerhet från Stockholms stads sida, som funnit bestämmelsen innebära en diskriminering av huvudstaden, som syntes både obillig och kronan ovärdig. Därest de föreslagna bestämmelserna bleve verklighet, skulle — har det anförts — stadens sjukvårdsorgan tvingas att tillse, att riksplatserna ej belades med patienter från staden, förrän stadens egen platstillgång blivit utnyttjad. Staden befarar, att följden kunde antagas bliva, att riksplatserna komme att stå obegagnade, enär på grund av sjukhusväsendets utveckling och tillkomsten av specialavdelningar vid länslasaretten remisser av patienter från länen till sjukhuset torde komma att nedgå.

Det är uppenbart, att frågan om respektive sjukvårdsområdens bidragsskyldighet till riksplatsernas uppförande och drift kan bedömas mycket olika från olika synpunkter.

Det synes emellertid under alla omständigheter rimligt, att sjukhusägare, som blivit i tillfälle att belägga någon av riksplatserna med patient, som annars vore berättigad erhålla motsvarande vård å hemortens sjukhus, åläg-

ges ett bidrag till driftkostnaden, som ungefärligen motsvarar hans kostnader för denna vård å hemortens sjukhus, dock med någon kompensation för de extra kostnader och besvär, som förorsakas genom att patienten måste förflyttas mer eller mindre långt från det egna sjukvårdsområdet.

Jag har därför för min del kommit till den uppfattningen, att vad från Stockholms stads och Stockholms läns sida anförts beträffande stadens och länets *driftkostnadsbidrag* vid beläggning av riksplatserna vid karolinska sjukhuset, inklusive de för hela riket avsedda vårdplatserna vid jubileumskliniken, icke utgör skäl för ett frångående av direktionens förslag, vilket förslag jag alltså biträder i denna del.

Vid prövning av frågan angående *platskostnadsbidrag* från Stockholms stad och län vid beläggning av för hela riket avsedda vårdplatser å karolinska sjukhuset, inklusive de av jubileumsfonden och cancerföreningen bekostade vårdplatserna å jubileumskliniken, har jag däremot kommit till en annan uppfattning än direktionen, som härutinnan anslutit sig till 1931 års riksdags uttalande i ämnet.

Dessa riksplatser hava upprättats dels för att skaffa utrymme vid ifrågavarande undervisningssjukhus åt för undervisningen särdeles värdefullt klientel från avlägsnare områden av landet och jämväl från Stockholms stad och län, därest dessas ackorderade platser vid sjukhuset skulle vara fullt belagda; dels för att bereda patienter från hela riket tillfälle till konsultation eller specialvård vid detta med särskild sakkunskap och särskilda medel för undersökning och behandling utrustade statssjukhus.

Det är jämväl att märka, att antalet för riket i dess helhet avsedda vårdplatser efter noggranna beräkningar fastställts med hänsyn till att dessa platser *i regel* skulle kunna beläggas med patienter från annan ort än Stockholms stad och län, och att de således uppförts i främsta rummet med hänsyn till landsortens sjukvårdsbehov. Vid de tillfällen, då den avsedda beläggningen av platserna eventuellt ej kan äga rum, är det för undervisningen ett betydelsefullt önskemål, att platserna utan svårighet kunna beläggas med patienter från Stockholms stad eller län.

Riksplatserna äro vidare avsedda att förse sjukhuset med en *stadigvarande* tillgång på för undervisningen betydelsefullt material. Varken för Stockholms stad eller Stockholms läns landsting eller för övriga storstäder eller landsting kunna däremot riksplatserna utgöra en så stadigvarande och lätt beräknelig tillgång, att de kunna föranleda en motsvarande begränsning av hemortens sjukhusbyggnader och alltså en motsvarande ekonomisk besparing. Det synes mig således obestridligt, att riksplatserna hava tillkommit på grund av ett utpräglat statsintresse och för att tillfredsställa ett för hela riket gemensamt sjukvårdsbehov och att alltså deras uppförande bör helt bekostas av staten.

Med hänsyn till nu nämnda förhållanden och då samtliga riksplatser vid karolinska sjukhuset i första hand skola stå till förfogande för övriga storstäder och landsting, vilka alls ej ekonomiskt bidragit till sjukhusets uppförande och ej skola erlägga platsavgift, synes ej heller Stockholms stad och Stockholms läns landsting böra åläggas platsavgift vid beläggande av lediga riksplatser vid sjukhusets kliniker.

Anmärkas må, att vad i det föregående yttrats beträffande bidrag från andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och län till kostnaderna för vård å riksplatserna, torde böra avse jämväl de fall, då för sådan vård tagas i anspråk platser, som äro avsedda för patienter från Stockholms stad eller län.

Direktionen har föreslagit, att de av direktionen ifrågasatta principerna för bidrag från andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och län skulle äga tillämpning jämväl vid serafimerlasarettet. Mot detta förslag, som står i överensstämmelse med vad jag i propositionen nr 171/1936 anförde rörande önskvärdheten av en samverkan mellan de båda ifrågavarande sjukhusen i avseende å vårdavgifter, har jag ingen erinran att framställa.

Likaledes anser jag mig böra biträda direktionens förslag i de delar, som av mig icke särskilt berörts. Inom ecklesiastikdepartementet har på grundval av de av direktionen föreslagna bestämmelserna utarbetats ett *förslag till förordning* i ämnet, vilket torde böra föreläggas riksdagen för antagande.

Under *kap. II* (sid. 23—136) hava därefter behandlats serafimerlasarettet rörande frågor.

Beträffande till en början frågan om villkoren för statens övertagande av serafimerlasarettets drift har erinrats om att 1936 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts därutinnan framlagda förslag beslutit, att det avtal, som kunde komma att träffas mellan Kungl. Maj:t och direktionen över serafimerlasarettet i fråga om villkoren för övertagandet, skulle upprättas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i propositionen nr 171/1936 angivna grunder.

Med skrivelse den 11 november 1936 har nu direktionen för karolinska sjukhuset hemställt bland annat, att Kungl. Maj:t måtte *dels* godkänna av direktionen tillstyrkt, i nu föreliggande proposition å sid. 25 och 26 återgivet förslag till avtal, *dels ock* låta föranstalta om utredning, huru med den av serafimerlasarettet ägda fastigheten nr 8 i kvarteret Pilträdet i Stockholm (den egentliga sjukhusfastigheten) borde förfaras i det fall, att Kungl. Maj:t funne statens intressen kräva, att den å lasarettet bedrivna sjukvårds- och undervisningsverksamheten flyttades till annat sjukhus, och, därest fastigheten skulle komma att försäljas, huru med köpeskillingen skulle förfaras.

Över direktionens förslag hava yttranden avgivits av vissa myndigheter m. fl.

Departementschefen har i nu förevarande fråga för egen del anfört:

De förutsättningar, på vilka 1936 års riksdags beslut om statsövertagande av driften vid serafimerlasarettet grundade sig, hava i viss mån rubbats genom det förslag till avtal mellan staten och stiftelsen serafimerlasarettet, om vilket enligt det ovanstående enighet vunnits mellan direktionen för karolinska sjukhuset och direktionen över serafimerlasarettet. Det har bland annat av denna anledning synts mig påkallat, att förevarande avtalsfråga ännu en gång underställes riksdagens bedömande, innan avtal i ämnet för Kungl. Maj:ts och kronans del definitivt godkännes.

I två principiellt betydelsefulla hänseenden hava i avtalsförslaget gjorts avvikelser från den ståndpunkt, som av mig intogs i propositionen nr

171/1936 och som av riksdagen lämnades utan erinran, nämligen i fråga om förfoganderätten över det vid en eventuell försäljning av de utav serafimerlasarettet disponerade fastigheterna inflytande försäljningskapitalet eller för detsamma förvärvade sjukvårdsinrättningar samt i fråga om dispositionen av allmänna lasarettsfonden.

I förstnämnda hänseende anförde jag i omförmälda proposition, att till det blivande avtalet torde böra fogas en klausul av innehåll, att vid en eventuell försäljning av ifrågavarande fastigheter jämväl försäljningskapitalet eller för detsamma förvärvade sjukvårdsinrättningar borde kunna av staten tagas i anspråk för tillgodoseende av de ändamål, stiftelsen hade till uppgift att fylla. Direktionen för karolinska sjukhuset har ansett någon föreskrift av denna innebörd ej vara påkallad beträffande fastigheten nr 2, 3 och 4 i kvarteret Pilträdet, eftersom denna fastighet vore att anse som ett placeringsobjekt för stiftelsens fondmedel. Ej heller har direktionen ansett sig böra tillstyrka en liknande föreskrift beträffande fastigheten nr 8, enär hänsyn måste tagas till stadens och länets berättigade intressen vid ett eventuellt nedläggande av den till fastigheten nu förlagda sjukhusverksamheten. Direktionen har i stället ifrågasatt en utredning rörande hithörande spörsmål. En reservant inom direktionen har dock uttalat sig för en avtalsföreskrift, utformad i anslutning till den av mig företrädda ståndpunkten.

I likhet med flertalet av de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, finner jag det erforderligt, att ifrågavarande angelägenhet, i stället för att i sin helhet skjutas på framtiden, närmare regleras i avtalet. En efter omständigheterna lämplig lösning, som synes lämna eventullt uppstående rättsligt grundade anspråk oförkränkta och därför lärer kunna biträdas ej blott av stiftelsen utan också av staden och länet, har anvisats av justitiekanslersämbetet i dess i ärendet avgivna yttrande. Jag anser mig därför böra föreslå, att till § 4 i avtalsförslaget fogas en klausul, utformad i anslutning till ämbetets yttrande. Denna klausuls innebörd bör alltså vara, att Kungl. Maj:t och kronan tillerkännes befogenhet att vid eventuell försäljning av fastigheten nr 2, 3 och 4 och fastigheten nr 8 i kvarteret Pilträdet, i den mån hinder ej möter på grund av förekommande donationsvillkor eller rättsligen grundade anspråk från stadens eller länets sida, förfoga över köpeskillingsmedlen eller för desamma förvärvad sjukvårdsinrättning för tillgodoseende av de ändamål, stiftelsen har att fylla. Den av direktionen för karolinska sjukhuset ifrågasatta utredningen rörande hithörande spörsmål torde icke äga omedelbar aktualitet. Jag förutsätter emellertid, att direktionen i fortsättningen har sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden.

Beträffande dispositionen av allmänna lasarettsfonden ansluter jag mig till statskontorets uppfattning, att fondens avkastning bör stå till statsverkets förfogande för utgifter vid serafimerlasarettet och dispositionsrätten tillkomma lasarettets blivande styrelse enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande. Såsom statskontoret anfört, torde detta icke böra hindra, att fondens avkastning användes jämväl för sådana särskilda utgifter, som av direktionen förutsatts.

I övrigt lärer avtalsförslaget, frånsett i vissa hänseenden erforderliga formella jämkningar, kunna för kronans del godtagas. § 11 i avtalsförslaget torde böra erhålla den lydelsen, att Kungl. Maj:t och kronan övertager stiftelsens förpliktelser mot den vid lasarettet anställda kontors-,

sjukvårds- och ekonomipersonalen samt läkarpersonalen, i den mån denna ej redan är statsanställd.

Då de ovan av mig framlagda förslagen ansluta sig till 1936 års riksdags beslut i ämnet, synes riksdagen ej behöva på nytt fatta särskilt beslut i anledning av vad sålunda föreslagits.

Departementschefen har därefter övergått till att behandla frågan om lönereglering för serafimerlasarettets personal.

Kungl. Maj:ts härutinnan framlagda förslag är föregånget av tre utredningar, nämligen dels ett år 1934 av *direktionen över serafimerlasarettet* framlagt förslag, dels en av inom ecklesiastikdepartementet tillkallade *sakkunniga* verkställd utredning (statens offentliga utredningar 1936: 1), dels ock ett av *karolinska sjukhusets direktion* med skrivelse den 8 december 1936 efter samråd med delegerade för lasarettsdirektionen samt efter inhämtande av vederbörande personalorganisationers synpunkter och önskemål avgivet utlåtande och förslag.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Under särskilda punkter har departementschefen behandlat principfrågan om övergång till statligt lönesystem samt löneregleringen beträffande de skilda personalgrupperna, nämligen lasarettets direktör, överläkare, underordnade läkare, sjukvårdspersonal, ekonomipersonal, kontorspersonal och övrig personal ävensom slutligen frågan om vissa särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser beträffande ordinarie tjänstemän.

Principfrågan om övergång till statligt lönesystem. Riksräkenskapsverket har ifrågasatt, huruvida icke, med hänsyn till det nära samband, som skulle uppstå mellan serafimerlasarettet och det blivande karolinska sjukhuset, lönestaten för lasarettet — i avbidan på att karolinska sjukhuset komme att tagas i bruk för sitt ändamål och innan erfarenhet vunnits om möjligheterna att i besparingssyfte anställa viss gemensam personal för de båda sjukhusen — allenast borde erhålla provisorisk karaktär. Skulle redan i samband med lasarettets övertagande av staten en del av lasarettets personal anses böra placeras å ordinarie stat, funne ämbetsverket, att å ordinarie stat borde uppföras endast sådana befattningar, som vid ett eventuellt framtida nedläggande av lasarettet kunde överflyttas till karolinska sjukhuset.

Departementschefen har för egen del anfört:

Om behovet av en reglering av lönerna för personalen vid serafimerlasarettet lärer icke råda någon tvekan. I likhet med de sakkunniga och de i ärendet hörda myndigheterna håller jag före, att denna lönereglering bör träda i kraft samtidigt med att staten övertager verksamheten vid lasarettet, alltså den 1 juli 1937.

Vad riksräkenskapsverket anfört, synes icke kunna åberopas som ett skäl för att åt löneregleringen giva provisorisk karaktär. Frågan om en över-

flyttning av den vid lasarettet bedrivna verksamheten i dess helhet till karolinska sjukhuset är icke och torde ej heller under överskådlig tid bliva aktuell. Däremot är det, såsom riksräkenskapsverket antytt och direktionen närmare angivit, ej uteslutet, att vissa delar av lasarettets verksamhet kunna komma att inom en mera näraliggande framtid överflyttas till karolinska sjukhuset. I syfte att underlätta åtgärder av denna art och över huvud taget bereda möjligheter till en för det allmänna gagnelig samverkan på olika områden mellan de båda sjukhusen, exempelvis i fråga om personalorganisationen och i förvaltningshänseende, komma de båda sjukhusen, såsom av det ovanstående och av propositionen nr 171/1936 framgår, att ställas under gemensam ledning av direktionen för karolinska sjukhuset. Med hänsyn härtill och då, såsom direktionen påpekat, vederbörande befattningshavare vid serafimerlasarettet bliva skyldiga att underkasta sig förflyttning till likartade befattningar vid det andra sjukhuset, lärer ur statens synpunkt och under förutsättning, att motsvarande löneregler ing företages vid karolinska sjukhuset, hinder icke böra möta mot att i skälig utsträckning nu bereda ordinarie ställning och reglera lönerna jämväl för sådan personal, som möjligen kan i en framtid bliva överflödig vid serafimerlasarettet. Härmed åsyftar jag också sådana befattningshavare vid lasarettet, som *icke* kunna överföras till karolinska sjukhuset vid ett eventuellt nedläggande av serafimerlasarettets verksamhet i dess nuvarande gestaltning. Föreskrift bör dock i enlighet med direktionens förslag meddelas om att åtgärder för återbesättande av ledigbliven tjänst av sistnämnda slag med ordinarie befattningshavare ej må utan Kungl. Maj:ts medgivande vidtagas. I övrigt synes, på sätt direktionen förutsatt, direktionen böra äga bestämma, om ledig ordinarie tjänst skall återbesättas eller uppehållas på förordnande.

I likhet med de sakkunniga och vederbörande myndigheter finner jag det naturligt, att löneregleringen sker i anslutning till det inom civila statsförvaltningen gällande lönesystemet för nyreglerade verk, dock, såsom av det följande kommer att framgå, med visst förbehåll beträffande en del av sjukvårds- och ekonomipersonalen. Jag biträder därför med nyss antydda modifikation i princip de sakkunnigas och direktionens härutinnan framlagda förslag och återkommer i det följande till detaljerna i detsamma.

Lasarettets direktör. Direktören åtnjuter arvode av 300 kronor för år samt dessutom enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 3 juli 1931, därest han icke åtnjuter fri bostad, 7,500 kronor för år räknat, att utgå av lasarettets medel.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har för sin del ansett, att tjänstebostadsersättningen närmast vore att betrakta såsom ett ansvarsarvode och följaktligen borde utgå till den, som uppehölle direktörsbefattningen. Med hänsyn till storleken av den för närvarande utgående ersättningen syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke densamma till någon del utgjorde arvode för direktörssysslan. Då lönenämnden för sin del ansåge en dylik anordning icke vara principiellt riktig, ville nämnden förorda, att beloppet begränsades till vad som finge anses motsvara en rimlig hyresersättning, samt att frågan om direktörsarvodets storlek i samband därmed toges under omprövning.

Departementschefen har för egen del anfört:

Jag delar lönenämndens mening rörande storleken av den nuvarande tjänstebostadsersättningen. En ej obetydlig sänkning av denna ersättning är motiverad. Då emellertid den nuvarande innehavaren av direktörssysslan vid förhyrandet av tjänstebostad torde hava utgått från de hittillsvarande förhållandena, lärer den ifrågasatta sänkningen böra ske först från och med budgetåret 1938/1939. I samband därmed bör det särskilda direktörsarvodet, vilket för en institution av serafimerlasarettets storlek synes vara för lågt, regleras uppåt. Direktionen för karolinska sjukhuset bör med beaktande av vad nu anförts framlägga erforderligt förslag i samband med anslagsäskandena för sistnämnda budgetår.

Frågan om ersättning åt vikarie för direktören torde Kungl. Maj:t böra framdeles upptaga till övervägande.

Överläkare. Kungl. Maj:ts förslag innebär allenast den ändringen i nuvarande förhållanden, att å lasarettets stat nyuppföres ett överläkararvode å 1,000 kronor åt föreståndaren för röntgenavdelningen.

Underordnade läkare. Enligt reglementet för lasarettet äro såsom biträdande vid sjukvården vid lasarettet anställda underläkare och amanuenser. Vid sjukvården biträda jämväl enligt reglementet de s. k. Regnellska stipendiaterna, extra ordinarie underläkare, extra ordinarie amanuenser samt vid lasarettet tjänstgörande medicine studerande. Underläkartjänst tillsättes av direktionen genom förordnande på viss tid, som ej utan Kungl. Maj:ts medgivande må överstiga tre år i sänder.

Enligt den föreliggande utredningen kunna de vid lasarettet tjänstgörande underordnade läkarna — bortsett från vissa biträdande läkare, vilka åtnjuta avlöning endast från karolinska institutets stat och här icke behöva beröras — uppdelas i följande kategorier, nämligen

biträdande läkare vid poliklinikerna, vilka närmast under vederbörande överläkare leda arbetet där; de hava arvode på lasarettets stat;

två *biträdande läkare vid gymnastikavdelningen,* vilka åtnjuta arvoden på såväl lasarettets som gymnastiska centralinstitutets stat;

underläkare och *andre underläkare,* vilka åtnjuta avlöning endast från lasarettets stat, utgående i form av kontant avlöning jämte fri kost samt, för vissa befattningar, fritt bostadsrum i den mån sådant finnes tillgängligt; samt

amanuenser, vilka åtnjuta kontant avlöning från karolinska institutets stat och från lasarettets stat fri kost samt, för vissa befattningar, fritt bostadsrum i den mån sådant finnes tillgängligt.

Av de avgifter, som inflyta för undersökning och behandling vid poliklinikerna av sådana skadade, å vilka lagen om försäkring för olycksfall i arbete äger tillämpning, utgår (Kungl. Maj:ts medgivande den 5 december 1919) viss andel till respektive läkare.

Departementschefen har sammanfattningsvis anfört, att övervägandena rörande de underordnade läkarnas avlöningsförmåner, förutom frågan om läkarnas faktiska löneställning, jämväl haft till föremål spörsmålet vilken tjänsteställning dessa befattningshavare för framtiden böra erhålla. I sistnämnda avseende föreligga i huvudsak följande förslag, nämligen

a) de biträdande läkarna erhålla ställning som arvodister, underläkarna och amanuenserna såsom extra tjänstemän, i båda fallen med vissa särskilda förmåner i avseende å semester, kostnadsfri sjukvård och avlöning under olika slag av ledigheter (de sakkunniga och direktionen för karolinska sjukhuset);

b) flertalet av ifrågavarande befattningshavare erhålla extra ordinarie ställning (lärarkollegiet vid karolinska institutet och universitetskanslern);

c) samtliga de nämnda befattningshavarna erhålla ställning som arvodister (statskontoret).

Till stöd för det under a) upptagna förslaget har *sjukhusdirektionen* anfört bland annat:

De underordnade läkarbefattningarna vid serafimerlasarettet — med undantag av dem, som vore förenade med arvode — hade varit och vore alltjämt till övervägande del passagetjänster. Flertalet underläkare och amanuenser stannade ej längre än sex à sju år vid lasarettet. Å andra sidan vore läkartjänsterna betingade av ett stadigvarande behov. Skäl syntes därför kunna anföras för att innehavarna skulle betraktas som extra ordinarie tjänstemän. Direktionen hade likväl icke ansett lämpligt att bereda dem sådan ställning i alla avseenden, särskilt i fråga om pensionsrätten, då de därigenom dels skulle komma att intaga en annan ställning än motsvarande befattningshavare vid landstingens sjukvårdsinrättningar dels, såsom de sakkunniga framhållit, skulle få vidkännas pensionsavdrag och pensionsavgifter, vilka för de lönegrader, där flertalet föreslagits placerade, uppginge till ganska stora belopp. Då undantag från sådan skyldighet för extra ordinarie tjänsteman ej syntes kunna komma i fråga, funne direktionen de sakkunnigas förslag att placera de underordnade läkarna vid lasarettet såsom *extra tjänstemän eller arvodestagare, med rätt till vissa av de extra ordinarie tjänstemän tillkommande särskilda förmåner,* vara ändamålsenligast.

Till stöd för det under b) upptagna förslaget har av lärarkollegiet anförts:

Även om för befattningshavarna själva fördelarna av att under kortare tid inneha med pensionsrätt förenad statstjänst vore relativt små, ställde sig saken annorlunda beträffande deras familjer, då vederbörande avlede under sin tjänstetid. Medelåldern hos lasarettets underordnade läkare vore numera 32½ år. Dess medlemmar hade tillbragt omkring 12—15 år efter studentexamen med högre studier och specialutbildning. Medelåldern för nytillträdande befattningshavare i överordnad ställning på den medicinska banan hade under de sista decennierna stigit ofantligt. Familjebildning började bli regel bland nutida svenska läkare i underordnad ställning. Med andra ord hade hela sakläget i ekonomiskt och socialt hänseende undergått en ytterst markerad förskjutning från tiden för en generation tillbaka, då underläkarbefattningarna i långt högre grad än nu varit verkliga, kortfristiga passageplatser, i det att utsikterna till tryggad existens redan efter ett års specialutbildning vid sjukhus vore synnerligen goda.

Ytterligare en sida av saken förtjänade efter kollegiets mening att tagas i betraktande. Rätt till semester skulle vara en undantagsförmån för lasarettets underläkare vid anställning såsom extra statstjänstemän. Den pre-

judicerande betydelsen härav — eventuellt olägliga konsekvenser — undvekes, om deras ställning bleve den extraordinarie tjänstemannens, till vilken semesterrätt hörde utan särskilt stadgande.

Statskontoret har till stöd för sitt under c) berörda förslag framhållit önskvärdheten av att gällande avlöningssystem icke brötes sönder genom särbestämmelser för vissa befattningshavare.

Beträffande de underordnade läkarnas faktiska löneställning hava de sakkunniga och direktionen föreslagit följande lönebelopp:

a) beträffande *arvodestagare:*

	De sakkunniga:	*Direktionen:*
1 biträdande läkare vid röntgenavdelningen	5,500[1]	8,100[1]
2 » » » gymnastikavdelningen	6,800[2]	6,800[2]
1 » » » medicinska polikliniken	5,500	8,100
1 » » » kirurgiska »	5,500	8,100
1 » » » oftalmologiska »	4,800	6,300
1 » » » otiatriska »	3,400	6,300
1 » » » neurologiska »	4,800	6,300
1 » » » gynekologiska »	4,800	4,800
1 » » » psykiatriska »	2,400	3,000
För utförande av elektrokardiografiska med flera undersökningar	1,500[3]	2,000[3]
Personalläkare	1,000[3]	1,000[3]

[1] Härav från karolinska institutets stat arvode à 4,500 kronor (jämte dyrtidstillägg).
[2] Härav från gymnastiska centralinstitutets stat arvode à 2,000 kronor (jämte dyrtidstillägg).
[3] Dyrtidstillägg utgår icke.

b) beträffande i lönegrad såsom *extra befattningshavare* placerade tjänstemän:

	De sakkunniga:		*Direktionen:*	
	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal
Förste underläkare	e 23	6	e 23	9[4]
» amanuenser	e 23	2	e 23	2
Amanuenser	e 22	5	e 22	10[5]
»	e 17	5[1]	—	—
Underläkare	e 18	4[2]	e 22	7[6]
Andre underläkare	e 11	9[3]	e 11	6
Summa direktionen	—	—	—	34
sakkunniga	—	31	Ökning 3	

[1] 1 vid röntgenavdelning, 4 vid polikliniken.
[2] 2 » » 2 » »
[3] Härav 4 vid polikliniken.
[4] » 1 » röntgenavdelningen
[5] » 1 » » och 4 vid polikliniken.
[6] » 1 » » » 6 » »

Departementschefen har för egen del anfört:

De *biträdande läkarna,* vilka ju i motsats till de övriga underordnade läkarna hava rätt att utöva enskild praktik, böra enligt min mening på grund av denna omständighet även i fortsättningen erhålla ersättning i form av arvode.

I fråga om storleken av denna ersättning föreligga i stort sett tre förslag. De sakkunniga och statskontoret utgå i huvudsak från de nu gällande arvodesgrunderna. Direktionen för karolinska sjukhuset har ifrågasatt ganska väsentliga arvodeshöjningar och därvid, om här bortses från de två biträdande läkarna vid gymnastikavdelningen, indelat ifrågavarande läkare i huvudsakligen tre kategorier, nämligen läkarna vid röntgenavdelningen samt medicinska och kirurgiska poliklinikerna, vilka skulle erhålla arvode med 8,100 kronor, vidare läkarna vid oftalmologiska, otiatriska och neurologiska poliklinikerna, vilka skulle erhålla arvode med 6,300 kronor, och slutligen läkarna vid gynekologiska och psykiatriska poliklinikerna vilka skulle avlönas med 4,800 kronor, respektive 3,000 kronor. Lärarkollegiet vid karolinska institutet anser, att flertalet av ifrågavarande läkare böra avlönas efter ensartade grunder, eventuellt i laborators lönegrad.

För egen del vill jag, under erinran om sjukhuspoliklinikernas betydelse för den offentliga sjukvården, framhålla, att de av de sakkunniga och statskontoret ifrågasatta arvodesbeloppen knappast torde kunna sägas utgöra en fullgod ersättning för det ansvarsfulla och krävande arbete, som ankommer på ifrågavarande läkare, vilka ju hava att närmast under vederbörande överläkare leda arbetet vid poliklinikerna. De av direktionen för karolinska sjukhuset tillstyrkta arvodena synas mig dock medföra alltför betydande höjningar, i vad angår de biträdande läkarna vid röntgenavdelningen samt medicinska och kirurgiska poliklinikerna. För en var av dessa läkare synes mig ett arvode av 7,500 kronor skäligt. Vad däremot beträffar läkarna vid oftalmologiska, otiatriska och neurologiska poliklinikerna, har lärarkollegiet anfört enligt min mening vägande skäl för en ytterligare höjning av dessa arvoden. Då anledning emellertid synes föreligga att i stort sett bibehålla den av sjukhusdirektionen förordade graderingen av läkartjänsterna i arvodeshänseende, föreslår jag, att arvodet för ifrågavarande läkare höjes från det av direktionen ifrågasatta beloppet av 6,300 kronor till 6,500 kronor. Med denna ståndpunkt har jag biträtt direktionens förslag, att biträdande läkaren vid otiatriska polikliniken bör åläggas samma tjänstgöringsskyldighet som övriga poliklinikföreståndare. I det av direktionen för biträdande läkaren vid gynekologiska polikliniken föreslagna arvodet av 4,800 kronor ifrågasätter jag ingen ändring. Däremot torde arvodet för motsvarande befattningshavare vid psykiatriska polikliniken böra höjas från av direktionen ifrågasatta 3,000 kronor till 3,600 kronor. I överensstämmelse med direktionens förslag böra de biträdande läkarna vid gymnastikavdelningen erhålla ersättning med 6,800 kronor. Jag vill framhålla, att jag vid prövningen av förevarande arvodesfrågor beaktat nu omhandlade befattningshavares möjligheter att vid sidan av tjänsten bedriva enskild praktikverksamhet ävensom tjänstgöringens värde ur meritsynpunkt.

Här bör inskjutas, att den av direktionen för gymnastiska centralinstitutet berörda frågan om anordnande såsom utbildningsplats av någon av de underordnade läkartjänsterna vid gymnastikavdelningen redan vid 1936 års riksdag varit föremål för övervägande och icke torde böra på nytt upptagas till prövning. Vidare vill jag i anledning av vad statskontoret yttrat rörande tjänstgöringstiden för de biträdande läkarna framhålla, att jag låtit från serafimerlasarettet införskaffa vissa uppgifter i detta hänseende, som finnas fogade vid handlingarna i ärendet och som — i den mån sådana synpunkter kunna anläggas på frågan — synas mig tala för skäligheten av de ifrågasatta arvodesbeloppen.

De underordnade läkarna i övrigt — *underläkare* och *amanuenser* — hava icke rätt att vid sidan av sin tjänst utöva enskild praktik. Vissa skäl kunna onekligen anföras för förslaget om att bereda dessa läkare extra ordinarie ställning. Det vill emellertid förefalla, som om befattningshavarna själva i viss mån överskattat betydelsen av en sådan åtgärd. Uppmärksammas må även, att utredning icke föreligger rörande vilken återverkan ett beslut i den antydda riktningen skulle hava på motsvarande avlöningsspörsmål vid universiteten och undervisningssjukhusen i Uppsala och Lund. Jag anser mig icke böra för närvarande gå längre än att förorda förslaget om att ifrågavarande befattningshavare erhålla ställning som extra tjänstemän med vissa förmåner därutöver och utgår alltså vid kostnadsberäkningarna i det följande från denna förutsättning.

De sakkunniga och direktionen, som båda uttalat sig för den av mig nyss förordade uppfattningen rörande ifrågavarande läkares tjänsteställning, hava i vissa hänseenden skiljaktiga meningar i fråga om deras löner. Direktionen, som eljest i huvudsak biträtt de sakkunnigas förslag, har förordat den ändringen i detsamma, att underläkarna och amanuenserna vid röntgenavdelningen och poliklinikerna skulle erhålla i stort sett samma lön som underläkare och amanuenser vid klinikerna. För denna ståndpunkt har direktionen anfört enligt min mening vägande skäl, och jag anser mig därför kunna vid kostnadsberäkningarna här nedan i huvudsak följa direktionens förslag rörande löneställningen för ifrågavarande underordnade läkare. Visserligen blir genom sist berörda ändring det omtalade önskemålet om befordringsmöjlighet inom underläkargraden mindre väl tillgodosett, men jag anser detta intresse ej böra tillmätas någon avgörande betydelse med hänsyn till ifrågavarande tjänsters ganska utpräglade karaktär av passageplatser.

Den av direktionen föreslagna löneregleringen för läkarpersonalen vid röntgenavdelningen och poliklinikerna vilar på den förutsättningen, att vissa till läkarna vid sidan av lönen utgående inkomster skola indragas. Om direktionens härutinnan framlagda förslag råder i stort sett enighet och även jag anser mig böra biträda detsamma. Ett av lönenämnden framfört förslag om ett upphävande jämväl av rätten till ersättning för utfärdande av intyg eller utlåtanden beträffande sådana poliklinikpatienter, på vilka bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbete äga tillämpning, torde Kungl. Maj:t böra framdeles taga under omprövning. Jag har intet att erinra mot direktionens av myndigheterna i princip tillstyrkta förslag om tillerkännande åt nuvarande biträdande läkaren vid kirurgiska polikliniken av ett personligt lönetillägg under högst åtta månader av den tid, som återstår av hans förordnande, såsom kompensation för mistad andel i vissa poliklinikinkomster.

Såsom av det sagda framgår, innefattar den lön, som ovan föreslagits skola utgå till vissa amanuenser m. fl. befattningshavare, jämväl de arvoden, som utgå till ifrågavarande befattningshavare från staten för karolinska institutet, respektive gymnastiska centralinstitutet. För att i möjligaste mån överbygga de olägenheter i formellt avseende, som föranledas av att lönen till en och samma befattningshavare bestrides från två stater, har direktionen ifrågasatt en anordning, innebärande i huvudsak, dels att lönen i sin helhet skulle utbetalas vid lasarettet och ett belopp, motsvarande de från staten för karolinska institutet respektive centralinstitutet utgående ifrågakommande arvodena jämte dyrtidstillägg härå, uppföras å inkomstsidan i lasarettets stat, dels ock att å den till envar av sagda be-

fattningshavare utgående sammanlagda lönen skulle tillämpas de avlöningsbestämmelser, som enligt direktionens förslag skulle gälla för underläkare vid lasarettet. Detta uppslag torde vid bifall till det i det följande framlagda förslaget om redovisning å riksstaten av de vid lasarettet inflytande inkomsterna icke kunna biträdas, i vad avser omföring till lasarettets inkomstsida av berörda å staterna för karolinska institutet och gymnastiska centralinstitutet uppförda arvodesbelopp. Förslaget i övrigt synes emellertid innebära en acceptabel anordning, som bör kunna tillämpas till dess i en framtid ställning definitivt tages till frågan, till vilken stat lönen för ifrågavarande befattningshavare bör i sin helhet hänföras. Kungl. Maj:t torde böra i sinom tid meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

Frågan om de förmåner, som förutom lönen böra tillgodokomma de underordnade läkarna, ävensom rörande läkartjänsternas benämning torde icke böra i detta sammanhang närmare beröras utan lärer böra av Kungl. Maj:t i sinom tid tagas under närmare omprövning.

Mot direktionens förslag i avseende å arvode för *utförande av elektrokardiografiska m. fl. undersökningar* ävensom till *personalläkare* har jag i likhet med myndigheterna intet att erinra.

Till frågan om *antalet underordnade läkare* återkommer jag i det följande.

I detta sammanhang må nämnas, att underläkare och amanuenser vid karolinska mediko-kirurgiska institutets annorstädes än till serafimerlasarettet förlagda kliniker och polikliniker den 4 februari 1937 hos Kungl. Maj:t anhållit, att för riksdagen måtte framläggas förslag till löneregler jämväl för dessa befattningshavare. I utlåtande den 26 februari 1937 över denna framställning har lärarkollegiet vid sagda institut anfört, att det syntes befogat, att institutets samtliga kliniska och polikliniska underläkare och amanuenser komme i åtnjutande av avlöningsförmåner, som utginge efter i huvudsak likartade grunder, och har förklarat sig hava för avsikt att — med anledning av vad i sådant hänseende komme att beslutas för serafimerlasarettets vidkommande — i samband med utarbetande av sina petita till 1938 års riksdag taga under övervägande, om ej förbättrade avlöningsvillkor borde beredas även de ifrågavarande befattningshavarna. Kanslern har i utlåtande den 27 februari 1937 åberopat vad lärarkollegiet anfört.

Berörda fråga, som är sent väckt, synes ej kunna till behandling upptagas i detta sammanhang. Såsom av det sagda framgår, hava de akademiska myndigheterna sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet.

Till stöd för det i motionerna I: 312 och II: 556 framförda yrkandet om placering av de sex andre underläkarna i lönegraden e 18 har i motionen I: 312 bland annat anförts:

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att de på extra stat avlönade underläkarna och amanuenserna uppdelas i trenne grupper. Den första, omfattande 11 tjänster, placeras i lönegraden e 23, den andra om 17 tjänster i e 22. Den tredje däremot, omfattande 6 andre underläkare, har placerats så lågt som e 11.

Dessa 6 andre underläkare synas utgöras av de två s. k. regnellska amanuenserna, underläkaren vid det kliniska laboratoriet, två andre underläkare vid kirurgiska kliniken och en nyinrättad andre underläkare vid neurokirurgiska avdelningen.

Visserligen har i handlingarna i ärendet uttryckts en önskan att en befordringsmöjlighet inom underläkargraden skulle förefinnas, men det förefaller som om denna kunnat tillgodoses även om skillnaden mellan ovannämnda första och andra grupp å ena sidan och å den andra den tredje gruppen gjorts något mindre. E 11 motsvarar en lön av 2,988 kronor per år plus dyrtidstillägg. Lönen är avsedd att utgöra bruttolön, varför nu utgående rätt till fri kost och jourpengar skall bortfalla.

De två underläkarna på kirurgiska kliniken ha ett synnerligen krävande arbete och desutom jourtjänst under *två dygn av tre.* Den föreslagna underläkaren på neurokirurgiska avdelningen kommer även han att finna sin dag strängt upptagen och måste desutom delta i jourtjänsten. De 2 regnellska amanuenserna bestrida numera jourtjänst på polikliniken för akuta sjukdomsfall under 6 dygn av 15, omhänderha ämnesomsättningsundersökningarna och betydligt laboratoriearbete. Underläkaren på kliniska laboratoriet åligger ett maktpåliggande och tidsödande bakteriologiskt-serologiskt arbete, i det att kliniska laboratoriet numera utgör sjukhusets central för allt vad bakteriologi och serologi heter.

Redan dessa förhållanden visa med önskvärd tydlighet att en total inkomst om något över 3,000 kronor måste vara orimligt låg. Det är visserligen sant att ifrågavarande platser sällan uppehållas under längre tid än ett år av en och samma person. Men den hänsyn för en god rekrytering som av flera remissinstanser ansetts nödvändig då det gäller den lägre sjukvårdspersonalen, borde nog också här beaktas. Ifrågavarande 6 platser kunna nämligen betraktas som rekryteringsplatser. En avlöning sådan som den föreslagna avskräcker; det kan framhållas att ett stort antal underordnade läkare anse sig tvungna att använda semester och begära extra tjänstledighet till arbete som kan skaffa dem nödigt livsuppehälle. Än sämre te sig förhållandena om man jämför den föreslagna lönen med de förmåner som nu utgå. De regnellska amanuenserna åtnjuta för närvarande med stipendium och hyresbidrag på sammanlagt 50 kronor en kontant månadslön av 286 kronor 50 öre — d. v. s. per år räknat 3,438 kronor. Härtill kommer emellertid rätt till fri kost, som av direktionen 1934 värderats till 774 kronor. Sammanlagt uppnå nu nämnda underläkare en lön av 4,212 kronor per år. Underläkaren på kliniska laboratoriet erhåller per år, kosten inberäknad, 3,486 kronor. De båda på kirurgiska kliniken arbetande underläkarna uppbära i lön per år 3,708 respektive 3,828 kronor. Härtill kommer kosten och dessutom fri bostad, värderad till 414 kronor per år. Sammanlagt skulle alltså den ene uppnå 4,896 och den andre 5,016 kronor. Det kan anmärkas att bostad för närvarande står till innehavarnas av nämnda kirurgtjänster förfogande.

Som synes är den föreslagna löneregleringen i dessa fall ingalunda liktydig med en löneförbättring. Tvärtom medför regleringen en synnerligen kraftig försämring, och så blir fallet även om endast den konstanta lönen tas i betraktande, möjligen med undantag för underläkaren på kliniska laboratoriet. Det torde emellertid vara riktigast att jämföra den nuvarande totala lönen med den föreslagna, eftersom den senare ju är avsedd att utgöra bruttolön.

Frånräknas förmånen av fri bostad, utgöres för nämnda 5 underläkare lönen i medeltal av 4,200 kronor per år räknat. Inberäknas denna blir medeltalet 4,365, vilken närmast motsvarar e 18.

Sjukvårdspersonal. Till sjukvårdspersonalen kan enligt föreliggande utredning räknas inspektionssköterska, sköterskepersonal (assistent-

sköterskor däri inbegripna), sköterskebiträden, sjukgymnaster, fotografibiträden vid röntgenavdelningen, baderska, badbiträden och kvinnlig vaktmästare.

Avlöningsförmånerna bestämmas av lasarettets direktion inom de gränser, som betingas av givna anslag och i övrigt förefintliga tillgångar.

De sakkunnigas förslag till lönegradsplacering av sjukvårdspersonalen innebär följande:

Ordinarie:

	Lönegrad
1 inspektionssköterska	B 11
52 sköterskor	B 7
2 sjukgymnaster	B 9
1 första fotografibiträde (röntgenavdelningen)	B 5
1 laboratoriebiträde	B 2

Extra ordinarie:

14 sköterskor (assistent-)	e. o. 5
2 sjukgymnaster	e. o. 9
1 andra fotografibiträde (röntgenavdelningen)	e. o. U 6
c:a 70 sköterskebiträden	e. o. U 5
1 baderska	e. o. U 6
2 badbiträden	e. o. U 5

Extra:

2 sjukgymnaster	e. 9
c:a 35 sköterskebiträden	e. U 4

Beteckningen U hänför sig till följande, av de sakkunniga framlagda

Förslag till särskild löneplan för vissa icke-ordinarie befattningar vid serafimerlasarettet, förslagsvis benämnd löneplan U.

Extra ordinarie tjänstemän								Extra tjänstemän	
Lönegrad		Löneklass	Ortsgrupp			Pensionsavdrag		Lönegrad	
nr	omfattar löneklasserna		F grundbelopp	G grundbelopp	G inberäknat provisor. dyrortstill. samt dyrtidstillägg à 10 %	lönegrad	belopp	nr	omfattar löneklasserna
e. o. U 1	h–c	i	1,185	1,230	1,534	e. o. U 1	27	e. U 1	i–h
2	g–b	h	1,260	1,308	1,623	2	28	2	h–g
3	f–a	g	1,335	1,386	1,712	3	29	3	g–f
4	e–1	f	1,410	1,464	1,801	4	30	4	f–e
5	d-2	e	1,485	1,542	1,890	5	31	5	e-d
6	c–3	d	1,560	1,620	1,980	6	32	6	d–c
		c	1,650	1,716	2,092				
		b	1,710	1,776	2,158				
		a	1,770	1,836	2,224				
		1	1,830	1,896	2,290				
		2	1,980	2,052	2,468				
		3	2,130	2,208	2,646				

Anmärkning. Kvinnlig extra ordinarie befattningshavare äger icke rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad.

Direktionen har funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag föreligga endast såtillvida, att benämningen fotografibiträde, vilken vore missvisande, borde ändras till fotograf och i anslutning härtill benämningen andra fotografibiträde ändras till fotografibiträde.

Departementschefen har för egen del anfört:

De sakkunnigas förslag har förordats av direktionen för karolinska sjukhuset och myndigheterna i övrigt med erinringar — frånsett rörande vissa benämningsfrågor — i huvudsak allenast beträffande sjuksköterskornas lönegradsplacering och löneförmånerna för en del av den lägst avlönade personalen.

Vad först angår sjuksköterskornas lönegradsplacering, hava de sakkunniga och direktionen för karolinska sjukhuset med utgångspunkt från motsvarande förhållanden vid tandläkarinstitutet föreslagit en placering i lönegraden B 7. Medicinalstyrelsen däremot, som funnit vissa skäl tala för att beträffande ifrågavarande befattningshavare tillämpa nettolönesystem, har — därest bruttolönesystem ändock ansåges böra genomföras — icke funnit tillräckliga skäl föreligga att bereda sköterskorna högre löneställning än den, som tillkommer översköterskor vid statens sinnessjukhus, nämligen lönegraden B 6.

Enligt min mening äro de av medicinalstyrelsen anförda skälen icke tillfyllest för att beträffande sjuksköterskorna motivera ett avsteg från den inom statsförvaltningen i övrigt som regel tillämpade bruttolöneprincipen. Vad lönenivån beträffar, synes mig den av medicinalstyrelsen ifrågasatta lägre lönegradsplaceringen icke bereda rättvisa åt här ifrågavarande sjuksköterskepersonal. Medicinalstyrelsen synes mig icke hava beaktat, att det här gäller ett statligt undervisningssjukhus, där på grund av utbildningsuppgiften särskilt höga fordringar måste ställas även på sköterskepersonalen, som till icke ringa del medverkar i utbildningsarbetet och som därför i sin helhet närmast torde kunna jämställas med specialutbildade sköterskor vid vanliga kroppssjukhus. Detta förhållande gör enligt min mening, att man i förevarande hänseende måste ställa sjukhuset utom jämförelse med sjukvårdsinrättningar i allmänhet. Jag anser för min del, att den särställning, sjukhuset sålunda intager, motiverar, att vid detsamma anställda sjuksköterskor placeras i lönegraden B 7.

Vad angår löneförmånerna för den ovannämnda lägst avlönade sjukvårds- och ekonomipersonalen, hava de sakkunniga enligt det föregående funnit erforderligt att, i anslutning till motsvarande förhållanden vid sinnessjukhusen, föreslå en särskild löneplan — benämnd *U* — för personal med lägre löneförmåner än de, som utgå till en icke-ordinarie befattningshavare i lägsta lönegraden av den statliga löneplanen. Vederbörande personalorganisationer hava påyrkat, att ifrågavarande befattningshavares löneförmåner skulle regleras genom kollektivavtal. De sakkunnigas förslag har i princip tillstyrkts av flertalet myndigheter. Lönenämnden, som tidigare anslutit sig till samma uppfattning, har emellertid i sitt nu föreliggande yttrande funnit de från personalhåll framförda skälen för tillämpning av kollektivanställningsformen böra vinna beaktande.

Jag är för närvarande icke beredd att taga slutlig ställning till sistnämnda fråga, som äger betydelse jämväl för andra allmänna sjukvårdsinstitutioner än den nu förevarande och som därför torde böra prövas i ett vidare sammanhang. För att icke föregripa en sådan prövning har jag funnit er-

forderligt, att den personal, som enligt föreliggande förslag skulle inplaceras å löneplan U, tills vidare erhåller ställning allenast såsom extra befattningshavare. Kostnadsberäkningarna i det följande utgå från denna förutsättning.

Direktionen har i likhet med de sakkunniga förutsatt, att å löneplanen U placerade extra ordinarie och extra tjänstemän ävensom vikarier för dem skulle bliva berättigade att erhålla för tjänstemän i Stockholm utgående provisoriskt dyrortstillägg. I anledning härav må erinras, att provisoriskt dyrortstillägg enligt gällande bestämmelser tillkommer, bland andra, extra ordinarie eller extra tjänsteman, som åtnjuter lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. Därest Kungl. Maj:t fastställer den ifrågasatta särskilda löneplanen, utgår sålunda dyrortstillägg automatiskt till de befattningshavare, som avlönas jämlikt löneplanen. Kommer åter direktionen att fastställa löneplanen, möter icke hinder för direktionen att — i den mån anslagna medel därtill lämna tillgång — tillerkänna ifrågavarande befattningshavare ett mot det provisoriska dyrortstillägget svarande lönetillägg.

Direktionens förslag om ändrad benämning av fotografibiträdena och statskontorets förslag, att laboratoriebiträdet skulle benämnas handräckningsbiträde, hava icke givit mig anledning till erinran. Jag saknar här anledning att ingå på den av de sakkunniga berörda och i yttrandena över de sakkunnigas förslag avhandlade frågan om den prövotid, som vissa biträden skulle undergå, innan de erhölle extra ordinarie anställning.

I övrigt anser jag mig kunna i likhet med myndigheterna i huvudsak biträda de sakkunnigas förslag. Jag återkommer i det följande till den av statskontoret berörda frågan om fastställande av antalet extra ordinarie tjänster vid lasarettet.

Ekonomipersonal. Hit kunna enligt föreliggande utredning hänföras husmoder, sömmerskor, telefonister, städerskor, köks-, tvätt- och maskinpersonal, trädgårdsmästare, snickare, vaktmästare, portvakter samt manliga biträden.

Liksom i fråga om sjukvårdspersonalen bestämmas avlöningsförmånerna för närvarande av lasarettets direktion inom de gränser, som betingas av givna anslag och i övrigt förefintliga tillgångar.

De sakkunnigas förslag innebär följande lönegradsplacering:

Ordinarie:

	Lönegrad
1 husmoder	B 6
1 första köksföreståndarinna	B 11
1 andra köksföreståndarinna	B 7
1 kokerska (diet-)	B 1
1 tvättföreståndarinna	B 5
1 maskinmästare	B 14
1 maskinist	B 10
1 förste reparatör	B 7
1 andre reparatör	B 6
3 förste eldare	B 5
1 trädgårdsmästare	B 7
1 snickare (hantv.förest.)	B 7
2 förste expeditionsvakter	B 7
1 expeditionsvakt	B 6
1 portvakt	B 7
2 portvakter	B 6
1 manligt biträde	B 4

Extra ordinarie:

c:a 2 sömmerskor	e. o. U 6
2 telefonister	e. o. U 6
c:a 20 städerskor	e. o. U 5
3 kokerskor	e. o. 1
4 första köks- och serveringsbiträden	e. o. U 6

	Lönegrad		Lönegrad
c:a 10 köks- och serveringsbiträden	e. o. U 5	*Extra:*	
1 tvättföreståndarinnans närmaste biträde	e. o. 1	c:a 1 sömmerska	e. U 5
3 första tvättbiträden	e. o. U 6	c:a 8 städerskor	e. U 4
c:a 7 tvättbiträden	e. o. U 5	c:a 9 köks- och serveringsbiträden	e. U 4
c:a 4 eldare	e. o. 5	c:a 4 tvättbiträden	e. U 4
c:a 7 manliga biträden	e. o. 4	c:a 1 eldare	e. 5
		c:a 2 manliga biträden	e. 4

Direktionens förslag innebär följande ändringar i de sakkunnigas:

a) husmodern placeras i lönegraden B 7 i stället för B 6;

b) i stället för 3 förste eldare i lönegraden B 5 anställas 3 eldare av första klass i lönegraden B 6;

av de återstående (egentliga) eldarna, vilka enligt de sakkunnigas förslag skulle erhålla extra ordinarie eller extra tjänsteställning med placering i 5:e lönegraden, placeras 2 i lönegraden B 5 såsom eldare av andra klass;

c) de 10 manliga biträdena, av vilka enligt de sakkunniga 1 skulle bliva ordinarie med placering i lönegraden B 4 och de återstående extra ordinarie eller extra befattningshavare med placering i 4:e lönegraden, benämnas »sjukbärare samt gårdskarlar»; 3 av dem placeras såsom ordinarie i lönegraden B 4;

d) i stället för en förste reparatör i lönegraden B 7 och 1 andre reparatör i lönegraden B 6 inrättas 2 reparatörstjänster i lönegraden B 7;

e) förste expeditionsvakterna respektive expeditionsvakten och 1 portvakt respektive 2 portvakter benämnas förste vaktmästare respektive vaktmästare.

Departementschefen har för egen del anfört:

Med hänsyn till vad direktionen för karolinska sjukhuset i ämnet anfört föreslår jag i likhet med direktionen och de i ärendet hörda myndigheterna, att husmodern placeras i samma lönegrad som sjuksköterskorna, alltså i lönegräden B 7.

Beträffande eldarna har jag funnit mig böra i huvudsak biträda de sakkunnigas förslag med den ändringen, att förste eldarna — dessa befattningshavare böra enligt min mening lämpligen erhålla denna beteckning — placeras i lönegraden B 6. Denna placering synes mig riktig på grund av dessa befattningshavares speciella arbetsuppgifter. Sistnämnda omständighet motiverar också att förste eldarna, med avsteg från på sistone tillämpade principer, erhålla ordinarie ställning. Dock torde med hänsyn till medicinalstyrelsens erinringar försiktigheten bjuda att för närvarande placera endast två av de ifrågasatta förste eldarna på ordinarie stat och giva den återstående förste eldaren extra ordinarie anställning i 6:e lönegraden. Med den av mig intagna ståndpunkten böra de återstående eldarna erhålla icke-ordinarie anställning med placering i 5:e lönegraden.

Den av de sakkunniga och direktionen för köksföreståndarinnorna föreslagna lönegradsplaceringen synes mig välmotiverad med hänsyn till de krävande arbetsuppgifter, som på ett undervisningssjukhus ankomma på

dessa befattningshavare. Jag anser mig därför icke böra taga fasta på statskontorets antydan om önskvärdheten av en jämkning nedåt av dessa löner.

Däremot finner jag i likhet med statskontoret anledning saknas att placera andra vaktmästare än förste vaktmästarna i en högre lönegrad än B 5. Jag förordar därför, med biträdande i övrigt av direktionens förslag i fråga om vaktmästarna och portvakterna, att vid lasarettet inrättas befattningar som förste vaktmästare i lönegraden B 7 och som vaktmästare i lönegraden B 5.

I anslutning till lönenämndens förslag utgår jag vid de efterföljande kostnadsberäkningarna från att telefonisttjänsterna placeras såsom extra ordinarie tjänster i 2:a lönegraden.

Vad beträffar medicinalstyrelsens påpekande i avseende å möjligheterna att tillerkänna den lägre kvinnliga ekonomipersonalen provisoriskt dyrortstillägg hänvisar jag till vad jag i motsvarande avseende enligt det föregående yttrat beträffande sjukvårdspersonalen.

I övrigt anser jag mig kunna biträda direktionens förslag med de ändringar, som betingas av vad i det föregående anförts rörande viss ekonomipersonals placering tills vidare såsom extra befattningshavare med hänsyn till den svävande frågan om kollektivavtals tillämpning vid lasarettet.

Kontorspersonal. Till denna personalkategori har i den föreliggande utredningen hänförts, förutom sysslomannen, jämväl bokhållare, kassör, socialt biträde, kontorsskrivare, kontorselev samt kontors- och skrivbiträden.

Löneförmånerna för denna personal bestämmas på i huvudsak samma sätt som för sjukvårds- och ekonomipersonalen (jfr ovan).

Den av de sakkunniga ifrågasatta placeringen i det statliga lönesystemet för förevarande personal återgives här nedan:

Ordinarie:	Lönegrad	*Extra ordinarie:*	Lönegrad
1 syssloman	B 24	1 socialt biträde	e. o. 10
1 bokhållare	B 15	1 kameralbiträde	e. o. 8
1 kassör	B 11	1 kontorsbiträde	e. o. 4
1 kameralbiträde	B 8	3 kontorsbiträden (å läkarexp.)	e. o. 4
1 kontorsbiträde	B 4		

Beträffande det sociala biträdet hava de sakkunniga anfört, att denna befattning, som vore jämförelsevis ny, icke ännu borde göras till en ordinarie tjänst. En placering i e. o. 10 syntes kunna ske utan risk för rekryteringsmöjligheterna.

Direktionen har ifrågasatt följande ändringar i de sakkunnigas förslag:

a) i stället för ett kontorsbiträde i lönegraden B 4 inrättas ett kanslibiträde i lönegraden B 7;

b) i stället för 3 kontorsbiträden å läkarexpeditionerna i lönegraden e. o. 4 inrättas å varje läkarexpedition ett ordinarie kanslibiträde i lönegraden B 7 samt dessutom i vissa fall extra ordinarie sådana tjänster i lönegraden e. o. 7.

Departementschefen har för egen del yttrat:

Med hänsyn till den betydande omfattningen av de kamerala

uppgifterna vid serafimerlasarettet, som i detta hänseende torde kunna jämföras med de statliga sinnessjukhusen, har jag intet att erinra mot de sakkunnigas och direktionens förslag om inrättande av kameralbiträden i 8:e lönegraden. Däremot synas mig bärande skäl ej hava av direktionen anförts för ett frångående av de sakkunnigas förslag om inrättande av en kontorsbiträdestjänst i lönegraden B 4. Jag kan därför i likhet med statskontoret icke biträda direktionens förslag om uppflyttning av sistnämnda befattning.

Vad sedan angår biträdena å läkarexpeditionerna, hava de sakkunniga enligt det ovanstående ifrågasatt, att tre sådana biträden, som nu finnas, skulle bibehållas såsom extra ordinarie i 4:e lönegraden. Direktionen för karolinska sjukhuset har, under åberopande av dessa biträdens betydelse för verksamheten vid lasarettet och de stora krav som ställas på dem, förordat, att sådana biträden skulle anställas vid alla lasarettets läkarexpeditioner och att befattningarna som regel skulle göras till ordinarie med placering i kanslibiträdesgraden, lönegraden B 7. Även om, såvitt jag kan bedöma, direktionen förebragt starka skäl för sin ståndpunkt, anser jag mig i likhet med lönenämnden icke kunna tillstyrka, att nämnda befattningar redan nu göras till ordinarie tjänster. Jag biträder lönenämndens förslag, att sagda biträden erhålla extra ordinarie anställning med placering i 7:e lönegraden.

Mot direktionens förslag i övrigt, såvitt här är i fråga, har jag icke funnit något att erinra.

Övrig personal. Enligt direktionens förslag skulle till vid lasarettet tjänstgörande övrig personal utgå vissa å sid. 97 och 98 i statsrådsprotokollet angivna arvoden.

Departementschefen har biträtt direktionens förslag i vad angår arvodesbeloppen.

Vissa särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser. I propositionen hava föreslagits vissa särskilda bestämmelser angående sköterskepersonalens semesterförhållanden samt angående ersättning till vikarierande sköterskor ävensom vissa övergångsbestämmelser, avseende bland annat rätt till lönefyllnad för sådan personal, som vid övergången till det nya lönesystemet skulle erhålla lägre lön än enligt det gamla. I sistnämnda avseende hava de sakkunniga och direktionen föreslagit, att vid beräkningen av lönefyllnadens belopp hänsyn även finge tagas till den av 1935 och 1936 års riksdagar beviljade provisoriska avlöningsförstärkningen.

Gentemot detta förslag har *statskontoret* erinrat, att 1935 års riksdag vid sitt beslut om provisorisk avlöningsförhöjning till befattningshavare vid lasarettet framhållit, hurusom det givetvis måste tillses, att icke statsmakternas handlingsfrihet vid bedömandet av ett framtida utredningsförslag rörande serafimerlasarettet i förväg bundes. Med beaktande av vad riksdagen anfört måste det enligt ämbetsverkets mening anses otvetydigt, att de förbättringar i avlöningarna till befattningshavarna vid lasarettet, som möjliggjorts genom de vid 1935 och 1936 års riksdagar beslutade provisoriska avlöningsförhöjningarna, icke voro avsedda att inverka på den slutliga lönesättningen för befattningshavarna vid lasarettet. Statskontoret kunde där-

för icke tillstyrka, att vid bestämmandet av eventuella lönefyllnader till befattningshavarna hänsyn toges till åt personalen för närvarande utgående provisorisk avlöningsförhöjning.

Departementschefen har för egen del i fråga om de ifrågasatta lönefyllnaderna anfört:

De sakkunnigas och direktionens förslag rörande beredande av *lönefyllnad* åt sådan personal, som vid övergången till det nya lönesystemet skulle erhålla lägre lön än enligt det gamla, synes — såsom statskontoret framhållit — ej stå i god överensstämmelse med statsmakternas avsikter, såvitt nämnda förslag avser, att vid beräkningen av avlöningen enligt det gamla systemet jämväl skulle inbegripas den provisoriska avlöningsförhöjning, som medgivits genom beslut av 1935 och 1936 års riksdagar. Jag kan därför ej biträda de sakkunnigas och direktionens förslag på denna punkt. I övrigt anser jag mig kunna tillstyrka, att de sakkunnigas och direktionens förevarande förslag läggas till grund för de bestämmelser i ämnet, som böra av Kungl. Maj:t meddelas.

Departementschefen har därefter övergått till att behandla serafimerlasarettets personalbehov under budgetåret 1937/1938.

Av det redan sagda framgår den personaluppsättning, med vilken de sakkunniga räknat och som synes i huvudsak bygga på de förhållanden, vilka förelågo, då de sakkunniga avgåvo sitt betänkande.

Sjukhusdirektionen har i sitt utlåtande framhållit, att — sedan sakkunnigbetänkandet avgavs — anspråk i olika avseenden framförts om utökning av personalen vid lasarettet. Direktionen har med tillmötesgående i viss utsträckning av dessa anspråk framfört nedan angivna förslag om personalökningar:

Sjukvårdspersonal:

3 ordinarie sjuksköterskor,
11 icke-ordinarie assistentsköterskor och
2⅔ icke-ordinarie sjukgymnaster.

Å andra sidan borde den icke-ordinarie sjukvårdspersonalen *minskas* med 10 sköterskebiträden. Denna minskning motsvaras (jfr nedan) av en ökning med 6 provsköterskor och 4 elever. Direktionen ansåge sig böra vid kostnadsberäkningarna räkna med att hela antalet sköterskebiträden bleve extra ordinarie befattningshavare.

Kontorspersonal:

2 ordinarie och 1 icke-ordinarie kanslibiträde å läkarexpeditionerna samt
1 icke-ordinarie kameralbiträde.

Därjämte hade, såsom av det förut sagda framgår, fyra i de sakkunnigas förslag såsom kontorsbiträden i 4:e lönegraden upptagna befattningar — en ordinarie och tre extra ordinarie — placerats i 7:e lönegraden under benämning kanslibiträden — tre ordinarie och en extra ordinarie.

Läkarpersonal:

2 underläkarbefattningar i lönegraden e. 23 och
1 andre underläkarbefattning i lönegraden e. 11.

Arvodestagare:

Antalet provsköterskor beräknades till inalles 20 mot 14 enligt de sakkunnigas förslag och antalet sköterskeelever till 47 mot 41 enligt de sakkunnigas förslag. Ökningen utgjorde för vardera kategorien 6. Den verkliga ökningen utgjorde emellertid endast 2 personer, emedan 6 provsköterskor och 4 elever skulle ersätta tidigare i stat upptagna 10 sköterskebiträden (jfr ovan under rubriken sjukvårdspersonal).

Direktionen har vidare erinrat, att medicinalstyrelsen i cirkulärskrivelse den 30 maj 1936 till samtliga sjukvårdsanstalter, med undantag för statens sinnessjukhus, utfärdat anvisningar rörande ordnandet av sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden. De härav föranledda kostnadsökningarna hade direktionen beräknat till 75,000 kronor.

Frånsett kommande avlöningsförhöjningar, ersättning till vikarier under semester och sjukdom m. m. skulle den av direktionen förordade ökningen av antalet befattningshavare medföra en utgiftsökning av netto 73,816 kronor eller, om hänsyn toges jämväl till kostnadsökningen vid tillämpning av medicinalstyrelsens nyssberörda anvisningar, 148,816 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört:

Direktionens utredning ställer i belysning den fortgående tillväxten av verksamheten vid serafimerlasarettet och de härigenom ökade anspråken på arbetskrafter för verksamhetens upprätthållande. Även om det torde vara möjligt att vid en institution av serafimerlasarettets storlek möta en ganska betydande ökning i arbetsbördan med hjälp av den redan anställda personalen, lärer det icke vara tillrådligt att med hänsyn härtill bygga lasarettets personalorganisation på en för snäv grundval. Sedan verksamheten vid lasarettet lagts under statens omedelbara ledning och kontroll, synes staten hava anledning intaga en mindre tveksam hållning gentemot lasarettets önskemål i detta avseende än måhända tidigare varit fallet. Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på de risker med hänsyn till de sjukas vård, som en allt för stark arbetsbelastning å personalen kan medföra. Direktionens föreliggande framställning, som enligt min mening uttömmande klarlägger behovet av en utökad personal vid vissa av lasarettets avdelningar, torde kunna i det väsentliga biträdas.

Vad först angår *läkar-* och *sjukvårdspersonalen* vill det förefalla, som om särskilt vid neurokirurgiska och neurologiska klinikerna förhållandena äro sådana, att en omedelbar och ej oväsentlig personalförstärkning är nödvändig. Jag vill tillstyrka direktionens förslag, att för förstnämnda kliniks räkning anställas en underläkare, en andre underläkare, 2 sköterskor och 4 assistentsköterskor samt att den neurologiska kliniken tillgodoses med en underläkare och en assistentsköterska. Härutöver har direktionen äskat anslag till ytterligare 6 assistentsköterskor, av vilka 5 avses för envar av 5 lasarettsavdelningar, vilka nu sakna sådan sköterska, och den sjätte skulle vara ambulerande och användas för att bereda de nya assistentsköterskorna möjlighet till en dags ledighet i veckan. Även detta förslag anser jag mig böra biträda. Däremot har jag icke blivit övertygad om att arbetsökningen å gymnastikavdelningen motiverar den av direktionen för denna avdelning ifrågasatta personalförstärkningen. Anmärkas må, att ett bifall till direktionens förslag i denna del syntes nödvändiggöra ändring jämväl i staten för gymnastiska centralinstitutet. Det synes önskvärt, att frågan kan prövas i dess samband med centralinstitutets anslagsför-

hållanden, vilket nu ej låter sig göra. På grund härav anser jag mig böra för närvarande avstyrka direktionens förslag i denna del. Behovet av en särskild för de elektrokardiografiska undersökningarna m. m. avsedd sköterska synes ej vara av så trängande beskaffenhet, att det bör redan nu tillgodoses. Jag avstyrker direktionens härutinnan framlagda förslag. Enligt min mening bör alltså läkarpersonalen för nästa budgetår utökas med 2 underläkare och en andre underläkare samt sjukvårdspersonalen med 2 sköterskor och 11 assistentsköterskor. Härförutom torde medel böra beräknas för sköterskebiträden och provsköterskor på sätt direktionen föreslagit.

I fråga om *kontorspersonalen* har direktionen förordat, att vid neurokirurgiska klinikens läkarexpedition skulle anställas två kanslibiträden i 7:e lönegraden, det ena ordinarie och det andra extra ordinarie. I det föregående har jag förklarat mig icke kunna för närvarande tillstyrka, att befattningar av denna art placeras på ordinarie stat. På grund härav föreslår jag, med biträdande i övrigt av direktionens förslag, att vid denna klinik anställas 2 extra ordinarie kanslibiträden. Medel torde vidare böra anvisas för avlönande av ytterligare ett sådant biträde, utöver de redan anställda, avsett för de neurologiska och kirurgiska klinikerna. I anslutning till statskontorets förslag bör vid sysslomanskontoret anställas ett extra kontorsbiträde. Inalles bör alltså kontorspersonalen utökas med 3 extra ordinarie kanslibiträden och ett extra kontorsbiträde.

Vad till sist angår den av direktionen berörda frågan om *ordnande av sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden,* hava medicinalstyrelsens härutinnan meddelade anvisningar en i ekonomiskt hänseende mycket vittutseende innebörd. Jag beaktar emellertid, på sätt jag nyss antytt, den stora betydelsen av att förhållandena på detta område regleras och anser mig därför böra biträda direktionens förslag om beräknande för nästa budgetår av ett belopp av 75,000 kronor för detta ändamål.

Till kostnadsberäkningarna i övrigt återkommer jag i det följande. Redan här må emellertid uppmärksamheten fästas på att direktionen vid sina kostnadskalkyler betraktat alla sköterskebiträden och åtskilliga biträdesbefattningar bland ekonomipersonalen såsom extra ordinarie tjänstemän. Även om detta betingas allenast av en önskan att erhålla en utgångspunkt för beräkningarna rörande anslagets storlek och alltså icke innebär, att alla de ifrågavarande befattningshavarna skulle omedelbart erhålla extra ordinarie anställning, kan jag icke förorda, att anslagsberäkningarna verkställas på ett sätt, som skulle medföra, att vederbörande anslagspost skulle beräknas till större belopp än som i verkligheten skulle åtgå.

Beträffande serafimerlasarettets anslagsbehov under budgetåret 1937/1938 har departementschefen till en början behandlat lasarettets ställning i anslagshänseende m. m. och därvid med anslutning till framkomna förslag uttalat:

Jag utgår från att under åttonde huvudtiteln för lasarettet uppföras två anslag, det ena till avlöningar och det andra till omkostnader, samt förutsätter vidare dels att utgifterna för dyrtidstillägg åt i tjänst varande befattningshavare bestridas från det under huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dels ock att ifrågakommande kostnader för pension åt till statens pensionsanstalt icke anslutna befattningshavare vid lasarettet, vilka pensionerats eller uppnått pensionsåldern före den 1 juli 1937, samt för änkor och barn

efter sådana befattningshavare avföras å det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Dyrtidstillägg å berörda pensionskostnader torde få bestridas från vederbörligt anslag under elfte huvudtiteln. Jag förutsätter vidare, att å riksstatens inkomstsida under avdelningen Uppbörd i statens verksamhet uppföres en inkomsttitel, å vilken redovisas de vid lasarettet inflytande inkomsterna. Sistberörda fråga torde i annat sammanhang komma att upptagas av chefen för finansdepartementet. Likaledes biträder jag förslaget om att Kungl. Maj:t till ledning för beräkningen av stadens och landstingets bidrag till kostnaderna för lasarettet skall fastställa en sammanfattande utgifts- och inkomststat för lasarettet. De härmed förenade detaljfrågorna torde Kungl. Maj:t böra framdeles taga under övervägande.

Därefter har departementschefen verkställt anslagsberäkningar och behandlat de särskilda anslagsbehoven för budgetåret 1937/1938. Enligt departementschefens förslag skulle för nästa budgetår

till avlöningar anvisas	kronor	1,133,000
» omkostnader »	»	1,335,000
» dyrtidstillägg beräknas	»	125,000
» vissa pensioner (inklusive dyrtidstillägg) beräknas	»	18,600
Summa	kronor	2,611,600.

Då inkomsterna vid lasarettet, vilka avses skola redovisas å riksstatens inkomstsida, beräknats till i runt tal 1,892,000 kronor, skulle statens nettoutgift för lasarettet under nästa budgetår vid bifall till departementschefens förslag uppgå till 719,600 kronor, innebärande

i förhållande till direktionens förslag en *minskning* med	kronor	64,665
i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget en *minskning* med	»	287,400
i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade *löpande* anslaget (med bortseende sålunda från ett tillfälligt anslag av 229,427 kronor) en *minskning* med	»	57,973.

Enligt statsrådsprotokollet beror anslagsminskningen i första hand på *dels* en av direktionen föreslagen höjning av vårdavgifterna för vissa patienter, *dels* att poliklinikinkomsterna beräknats i sin helhet skola tagas i anspråk till täckande av driftkostnader, *dels ock* att varje utgiftsökning automatiskt återverkade på bidragen från Stockholms stad och Stockholms län.

Vid inkomstkalkylerna för nästa budgetår har departementschefen, som förutsatt, att Kungl. Maj:t framdeles komme att taga ställning till direktionens förslag om höjning av vissa vårdavgifter, tagit direktionens nyssnämnda förslag till utgångspunkt.

Under *kap. III* (sid. 136—203) hava behandlats de karolinska sjukhuset berörande frågorna.

Under åttonde huvudtiteln äro under rubriken Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset för innevarande budgetår uppförda ett avlönings-

anslag å 37,400 kronor och ett omkostnadsanslag av 4,000 kronor, båda uteslutande avseende karolinska sjukhusets direktion, ävensom ett utrustningsanslag av 180,000 kronor.

I skrivelse den 15 januari 1937 har nu *direktionen för karolinska sjukhuset* gjort framställning angående anslag till sjukhuset för budgetåret 1937/1938.

Över framställningen hava avgivits utlåtanden av ett flertal myndigheter.

I sin berörda framställning har direktionen inledningsvis yttrat, att anslag för nästa budgetår erfordrades — förutom för bestridande av de med direktionens verksamhet förenade utgifterna — till den del av sjukhuset, Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, som kunde tagas i drift under nämnda budgetår.

Nämnda klinik skulle, erinrar direktionen, övertaga verksamheten vid cancerföreningens i Stockholm nuvarande radiumhem, vars lokala förhållanden länge varit mycket otillfredsställande. Enligt överenskommelse den 8 juni 1934 mellan Kungl. Maj:t, å ena, samt styrelsen för Konung Gustaf V:s jubileumsfond och nämnda förening, å andra sidan, skulle klinikens uppförande bedrivas så, att dess radiumhem jämte nödiga personalbostäder och ekonomilokaler kunde för sitt ändamål tagas i anspråk senast den 1 oktober 1936, såvida hinder härför ej mötte på grund av strejk, lockout eller force majeure. På grund av mellankommande omständigheter bleve byggnaderna ej färdiga förrän instundande höst. Tidpunkten, då kliniken kunde öppnas, kunde ännu icke angivas men beräknades infalla omkring *den 1 oktober 1937*.

För nämnda klinik komme alltså redan under nästa budgetår att erfordras medel till avlöningar och omkostnader. Vidare måste medel ställas till förfogande för direktionens avlöningar och omkostnader. Slutligen påkallades anslag för avslutande av klinikens utrustning, i den mån densamma ankomme på statsverket, samt för påbörjande av inventarieanskaffningen till övriga delar av sjukhuset. Av klinikens verksamhet komme också att inflyta inkomster.

I fråga om uppställningen av anslagen till sjukhuset hade direktionen, som i detta avseende rådfört sig med riksräkenskapsverket och medicinalstyrelsen, ansett sig böra föreslå, att för karolinska sjukhuset å riksstatens utgiftssida uppfördes — förutom anslag till sjukhusets utrustning — ett anslag till avlöningar och ett anslag till omkostnader, vardera till belopp, som motsvarade de beräknade bruttoutgifterna för ändamålen under budgetåret, samt att å riksstatens inkomstsida uppfördes en ny inkomsttitel, inkomster vid karolinska sjukhuset, å vilken skulle uppdebiteras de från olika håll i anledning av sjukhusets verksamhet inflytande intäkterna.

Direktionen har vidare erinrat om innehållet i gällande överenskommelse mellan Kungl. Maj:t, styrelsen för jubileumskliniken och cancerföreningen, vari bland annat beröres jubileumsklinikens organisation m. m. (jfr prop. sid. 138—140). Härav inhämtas bland annat, att jubileumskliniken avsåges skola uppdelas i dels en klinisk avdelning, benämnd radiumhemmet, och dels forskningsavdelningar, nämligen en fysisk och en svulstpatologisk avdelning.

Direktionens förslag avser, jämte annat, *lönereglering för befattningshavarna vid jubileumskliniken* enligt i huvudsak samma grunder, som av direktionen ifrågasatts beträffande serafimerlasarettet.

Departementschefen har inledningsvis tagit ställning till vad direktionen sålunda föreslagit och därvid anfört:

Lönerna för de vid jubileumskliniken anställda befattningshavarna böra, såsom redan i det föregående antytts, regleras i överensstämmelse med de för serafimerlasarettets personal föreslagna grunderna. Jag har intet att erinra mot direktionens åsikt, att personalen vid kliniken bör hänföras till den dyrortsgrupp, som gäller för Stockholms stad. Kungl. Maj:t torde böra i sinom tid meddela härför erforderliga bestämmelser. I avseende å provisoriskt dyrortstillägg lärer personalen böra likställas med personal, vars stationerings- eller förläggningsort utgör Stockholms stad, Hagalunds municipalsamhälle m. fl. orter. Riksdagens medgivande härtill bör utverkas.

Då verksamheten vid jubileumskliniken ej beräknas kunna taga sin början förrän under loppet av nästa budgetår, torde avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, böra äga tillämpning å befattningshavare vid sjukhuset från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Jag förutsätter, att de med sjukhusets verksamhet förenade utgifterna och inkomsterna redovisas å riksstaten på i huvudsak samma sätt som ovan ifrågasatts beträffande serafimerlasarettet.

Till detaljerna i direktionens förslag återkommer jag i det följande.

Departementschefen har därefter övergått till att beräkna *avlöningsanslaget.*

Direktionens förslag i fråga om nämnda anslag innebär en anslagshöjning med 9,000 kronor beträffande direktionens egna avlöningskostnader. Direktionens utredning rörande personalbehovet vid jubileumskliniken grundar sig på ett av professorerna G. Forssell, E. Key och E. Berven enligt uppdrag av cancerföreningen i ämnet framlagt förslag. I sammandrag innebär den av direktionen för radiumhemmet föreslagna personalstaten följande:

Ordinarie tjänstemän:

a) *Läkarpersonal.*

1 överläkare vid gynekologiska avdelningen . . . . . B 26

b) *Sjukvårdspersonal.*

1 föreståndarinna för vårdavdelningarna vid kliniken . . . . . B 11
1 föreståndarinna för övervaknings- och kontrollavdelningen . . . B 11
1 kurator . . . . . B 11
1 reparatör för röntgen- och ljusavdelningen (gemensam för radiumhemmet och karolinska sjukhusets röntgendiagnostiska avdelning) B 7
1 biträdande föreståndarinna . . . . . B 7
20 sjuksköterskor . . . . . B 7

6 kontrollbiträden ..... B 7
10 röntgenbiträden ..... B 6
1 fotograf ..... B 5

c) *Ekonomipersonal.*

1 förste vaktmästare ..... B 7
1 sjukbärare ..... B 4

d) *Kontorspersonal.*

1 kassör ..... B 11
1 kanslibiträde ..... B 7

Extra ordinarie tjänstemän:

2 biträdande läkare ..... e. o. 23
5 kontrollbiträden ..... e. o. 7
21 assistentsköterskor ..... e. o. 5
1 kontorsbiträde ..... e. o. 4
11 biträden ..... e. o. 4
1 sjukbärare ..... e. o. 4
1 baderska ..... e. o. U 6
1 baderskebiträde ..... e. o. U 5
2 garderobièrer ..... e. o. U 5
20 städerskor ..... e. o. U 5

Extra tjänstemän:

8 underläkare ..... e. 23

Arvodister:

1 överläkare ..... kronor 1,500
8 provsköterskor ..... » 11,040
6 elever ..... » 6,480
4 provelever ..... » 3,120
1 städerska (ej full tjänstgöring) ..... » 1,080

samt dessutom, tills karolinska sjukhuset träder i full verksamhet,

1 köksföreståndarinna ..... kronor 2,340
2 husor ..... » 3,480
6 köksbiträden ..... » 10,440
2 telefonister ..... » 3,480

För forskningsavdelningarna föreslås av direktionen följande personaluppsättning:

Ordinarie tjänstemän:

1. *Radiofysiska avdelningen:*

1 laborator i radiofysik ..... B 26
1 tekniskt biträde för fysiska beräkningar ..... B 7

2. *Svulstpatologiska avdelningen:*

1 tekniskt biträde för mikroskopiska preparationer ..... B 7
1 kanslibiträde för svulstpatologiska avdelningens arkiv ..... B 7

Extra ordinarie tjänsteman:

1 städerska vid svulstpatologiska avdelningen . . . . . e. o. 5

Arvodister:

1 assistent vid svulstpatologiska avdelningen . . . . . kronor 5,400
1 städerska vid radiofysiska avdelningen (ej full tjänstgöring) . . . . . » 1,080.

Beträffande den av direktionen till stöd för ovanstående förslag förebragta motiveringen hänvisas till propositionen (sid. 146—159).

Direktionen har vidare berört den redan i det föregående för serafimerlasarettets del omnämnda frågan om åtgärder för *ordnande av sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden* samt har i detta avseende anfört, att direktionen icke ansett det för jubileumskliniken behövligt att för sagda ändamål i avlöningsstaten beräkna särskild anslagspost. Direktionen utginge dock från att, därest medel för ändamålet skulle komma att bliva erforderliga vid jubileumskliniken, anslagsposten till »avlöningar till övrig icke-ordinarie personal» skulle kunna anlitas härför.

Vidare har direktionen framlagt förslag till avlöningsstat för personal vid jubileumskliniken, avseende helt budgetår och slutande å en summa av 492,000 kronor. Då jubileumskliniken under budgetåret 1937/1938 beräknades vara i drift endast under nio månader, borde de i avlöningsstaten för helt budgetår upptagna anslagsposterna reduceras till $^3/_4$ och avlöningskostnaderna för jubileumskliniken sålunda upptagas till ($^3/_4 \times$ 492,000 =) 369,000 kronor.

Med utgångspunkt härifrån har direktionen föreslagit, att för karolinska sjukhuset skulle för nästkommande budgetår fastställas en avlöningsstat, slutande å 415,400 kronor, varav för direktionen 46,400 kronor och för jubileumskliniken 369,000 kronor.

Slutligen har direktionen berört frågorna om dyrtidstillägg och pension samt framlagt förslag till särbestämmelser, motsvarande dem som skulle gälla för serafimerlasarettets befattningshavare, ävensom till vissa övergångsbestämmelser.

Med anledning av i statskontorets yttrande över direktionens ovanberörda förslag framförda erinringar har sjukhusdirektionen i en såsom eget utlåtande åberopad promemoria av professorn Berven bemött sagda erinringar och framlagt ytterligare motivering för direktionens förslag (se propositionen sid. 171—178).

Departementschefen har för egen del anfört:

Direktionens förslag i vad avser de med direktionens egen verksamhet förenade kostnaderna innebär, att de nu utgående anslagsmedlen å förslagsvis 1,000 kronor till vikariatsersättningar m. m. skulle indragas samt att en höjning med 10,000 kronor skulle vidtagas i de för bestridande av utredningskostnader avsedda anslagsmedlen. Vad angår sistnämnda förslag, är det vid en anläggning av karolinska sjukhusets storlek givetvis särskilt betydelsefullt, att en ändamålsenlig och ekonomisk planläggning av driften kommer till stånd. Direktionen synes med hänsyn härtill böra beredas ganska rikliga anslag för avlönande av utredningsmän och annan expertis. Jag anser mig därför ej böra resa någon

erinran mot direktionens förslag om en höjning av de härför avsedda anslagsmedlen. Biträdes detta förslag, skulle inalles 14,000 kronor stå till förfogande för ändamålet. Dessa anslagsmedel torde få anses vara av tillfällig karaktär. Mot direktionens förstberörda förslag om slopande av de för bestridande av vissa vikariatsersättningar avsedda anslagsmedlen har jag intet att erinra.

Enligt det ovanstående kommer jubileumskliniken att bestå av å ena sidan en klinisk avdelning, benämnd radiumhemmet, med tillhörande poliklinik och behandlingsinstitut m. m., å andra sidan två forskningsavdelningar. Radiumhemmet är avsett att drivas av staten. Staten har att gälda driftkostnaderna, i den mån dessa icke täckas av andra inflytande medel. Kostnaderna för driften av forskningsavdelningarna, vilka skola stå till jubileumsfondens förfogande för utförande av arbeten, som avse att befrämja det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomarna, avses däremot skola bäras av fonden till den del dessa kostnader ej avse personal, som regelmässigt erfordras för utförande av det löpande arbetet å avdelningarna åt radiumhemmet och sjukhuset i övrigt, och vissa andra, löpande utgifter. De personalkostnader för sistnämnda avdelningar, som ej ankomma på fonden, skola gäldas av staten.

Vad angår radiumhemmet, har den för denna sjukvårdsinstitution av direktionen ifrågasatta personalstaten framkallat erinringar från statskontorets sida. Statskontoret anser direktionens förslag innebära en alltför stark utökning av personalen både i förhållande till de beräkningar, som framlades i propositionen nr 232/1930, och i jämförelse med radiumhemmets nuvarande personaluppsättning. Ämbetsverket har svårt att föreställa sig, att icke betydande reduceringar i det föreslagna antalet befattningshavare borde kunna genomföras, utan att radiumhemmets för sjukvården synnerligen betydelsefulla verksamhet komme att förryckas, och har förutsatt, att denna fråga skulle göras till föremål för förnyat övervägande i syfte att åstadkomma begränsning av det föreslagna personalantalet.

På grund härav har jag låtit direktionen för karolinska sjukhuset taga frågan under förnyat övervägande. De uppgifter, som åberopats i den av direktionen i samband härmed överlämnade promemorian, synas mig ådagalägga, att den ur humanitär synpunkt glädjande snabba utvecklingen av den radioterapeutiska läkekonsten varit av den art, att 1930 års kalkyler numera sakna aktualitet. Denna sida av saken torde därför kunna förbigås med vad nu yttrats. Vad däremot gäller jämförelsen med radiumhemmets nuvarande personaluppsättning, har promemorian, synes det mig, icke helt jävat statskontorets slutsats, att direktionens förslag innebär en betydande utökning av den nuvarande personalorganisationen vid radiumhemmet, och detta även om hänsyn tages till att jubileumskliniken kommer att inrymma flera specialavdelningar, som sakna motsvarighet vid det nuvarande radiumhemmet. För denna utökning har emellertid — såvitt jag kan bedöma denna för en icke fackman svårtillgängliga fråga — i promemorian förebragts en övertygande motivering. I detta sammanhang har jag anledning beklaga, att medicinalstyrelsen, vars uppfattning kunnat vara till god vägledning för de anslagsbedömande myndigheterna och vars anvisningar delvis åberopats som motiv för förslaget till personalorganisation, icke sett sig i stånd att bilda sig något eget omdöme om behovet av det av direktionen ifrågasatta antalet befattningshavare.

Såsom av promemorian framgår, betingas nämligen en del av den ifrågasatta utökningen av sjukvårds- och ekonomipersonalen utav de av medicinalstyrelsen meddelade anvisningarna rörande ordnandet av sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden. Om personalorganisationen erhåller den av direktionen föreslagna omfattningen, synes det vara för direktionen möjligt att helt realisera medicinalstyrelsens program. Med hänsyn till den ståndpunkt, jag i det föregående intagit till motsvarande serafimerlasarettet berörande fråga, har jag ingen erinran att framställa mot direktionens förslag, såvitt nu är ifråga. Även förslaget i övrigt synes mig kunna till sina huvuddrag biträdas. Emellertid finner jag försiktigheten bjuda, att personalen till en början i något större omfattning än direktionen tänkt sig beredes extra ordinarie och extra tjänsteställning. Ur sjukhusets synpunkt är detta icke ägnat att framkalla några mera nämnvärda olägenheter. För befattningshavarna själva har en sådan anordning, försåvitt de ernå extra ordinarie tjänsteställning, icke någon större betydelse med hänsyn till de nu gällande bestämmelserna rörande tjänste- och familjepension för extra ordinarie tjänstemän. Vad särskilt angår den personal, som avsetts skola hänföras till löneplanen U, bör denna av skäl, som jag förut anfört i avseende å motsvarande personal vid serafimerlasarettet, tills vidare erhålla ställning såsom extra befattningshavare.

Jag övergår härefter till att behandla detaljerna i direktionens förslag till personalstat för radiumhemmet.

Vad beträffar *läkarpersonalen*, biträder jag förslaget, att till överläkaren vid allmänna avdelningen skall utgå arvode med 1,500 kronor och att överläkaren vid gynekologiska avdelningen bör placeras såsom ordinarie tjänsteman i lönegraden B 26. Likaledes ansluter jag mig till direktionens uppfattning, att de båda biträdande läkarna böra placeras såsom extra ordinarie tjänstemän i 23:e lönegraden. Anmärkas må, att de biträdande läkarna icke skola hava rätt till enskild praktik, vadan de förhållanden, som föranlett mig att i det föregående föreslå, att de biträdande läkarna vid serafimerlasarettet skola erhålla lön i form av arvoden, icke föreligga för de nu förevarande läkarnas vidkommande. Någon nedskärning av antalet underläkare vill jag icke ifrågasätta. Däremot förordar jag, i anledning av vad i vissa av de i ärendet avgivna yttrandena anförts och i enlighet med promemorians ståndpunkt, att av de åtta underläkarna, vilka alla enligt direktionens förslag skulle placeras i lönegraden e. 23, fyra erhålla lön i denna lönegrad och de återstående fyra i lönegraden e. 22.

I fråga om *sjukvårdspersonalen* tillstyrker jag förslaget, att å den personalförteckning, som bör fastställas för jubileumskliniken, uppföras två föreståndarinnor i lönegraden B 11, den ena för vårdavdelningarna vid kliniken och den andra för övervaknings- och kontrollavdelningen. Däremot anser jag, att den biträdande föreståndarinnan vid vårdavdelningarna, som direktionen föreslagit skola erhålla ordinarie anställning i lönegraden B 7, bör kunna åtminstone till en början beredas extra ordinarie anställning i 7:e lönegraden.

Med hänsyn till vad av direktionen anförts vill jag icke motsätta mig att vid jubileumskliniken inrättas en ordinarie kuratorstjänst i lönegraden B 11.

Behovet av en reparatör i lönegraden B 7 för röntgen- och ljusavdelningen, avsedd också för karolinska sjukhusets röntgendiagnostiska avdelning, synes mig väl styrkt. Denne befattningshavare bör dock enligt vad

jag förvissat mig om hänföras icke till sjukvårdspersonalen utan till ekonomipersonalen.

Jag biträder direktionens förslag rörande inrättande av 20 sjuksköterskетjänster i lönegraden B 7. Beträffande skälen till att jag tillstyrker en placering i sagda lönegrad hänvisas till vad ovan yttrats beträffande placeringen i lönegrad av serafimerlasarettets sjuksköterskor. I det följande beräknar jag i likhet med direktionen anslagsmedel för 21 assistentsköterskor i lönegraden e. o. 5.

De elva av direktionen föreslagna kontrollbiträdena bilda en personalkategori utan motsvarighet vid serafimerlasarettet. Rörande behovet av dessa biträden synes icke råda någon tvekan. Sex av biträdena skulle enligt direktionens förslag beredas ordinarie anställning i lönegraden B 7 och fem extra ordinarie anställning i 7:e lönegraden. Lönenämnden har funnit det föreslagna antalet biträden anmärkningsvärt stort och ifrågasatt, om icke en del av göromålen skulle kunna anförtros åt befattningshavare i 4:e lönegraden. Statskontoret synes vara böjt för att tillstyrka en liknande anordning. I promemorian har också framkastats tanken, att två av biträdena skulle placeras i 4:e lönegraden. Enligt min mening bör så ske, allenast om det föreligger någon olikhet i fråga om biträdenas arbetsuppgifter. Då så icke lärer vara fallet och befattningshavarnas arbetsuppgifter och ställning i och för sig motiverar en placering i 7:e lönegraden, anser jag mig icke böra taga fasta på förslaget om att vissa av dem skulle avlönas enligt 4:e lönegraden. Jag har övervägt lämpligheten att vidtaga någon minskning i det av direktionen beräknade sammanlagda antalet kontrollbiträden. Då emellertid den verksamhet, som skall handhavas av dessa biträden, synes vara av väsentlig betydelse för kliniken, vill jag icke taga detta på mitt ansvar. Jag tillstyrker därför direktionens förslag allenast med den ändringen, att jag bygger anslagskalkylerna i det följande på förutsättningen av att två av de fem icke-ordinarie kontrollbiträdena beredas anställning som extra tjänstemän.

Direktionen har ursprungligen föreslagit, att tio befattningar som röntgenbiträden skulle inrättas, samtliga ordinarie med placering i lönegraden B 6. Lönenämnden har ansett, att några av dessa lämpligen borde kunna erhålla extra ordinarie anställning. Statskontoret har icke velat motsätta sig, att denna biträdespersonal — till det antal, som befunnes erforderligt — efter lämplig fördelning inplacerades som ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän i 6:e lönegraden. I anknytning härtill har i promemorian framhållits, att ett mindre antal, exempelvis tre à fyra, syntes kunna utan men för sjukvården anställas som extra ordinarie. För egen del anser jag någon minskning av antalet biträden icke böra ske. Vad tjänsteställningen beträffar, vill jag med hänsyn till de små befordringsmöjligheterna inom denna personalkategori icke gå längre än att föreslå, att sex av tjänsterna sättas på ordinarie stat med placering i lönegraden B 6, medan avlöningsanslaget, vad innehavarna av de fyra återstående tjänsterna angår, beräknas på så sätt, att två av dem erhålla lön som extra ordinarie och två som extra tjänstemän i 6:e lönegraden.

Jag tillstyrker direktionens förslag vad angår den för övervaknings- och kontrollavdelningen avsedde fotografen.

Direktionen har föreslagit, att medel skulle anvisas för avlönande av elva »biträden» i lönegraden e. o. 4. Statskontoret har trott sig finna, att dessa i huvudsak skulle utföra samma arbete, som ålåge sköterskebiträden vid serafimerlasarettet, och har därför föreslagit, att biträdena skulle i löne-

hänseende jämställas med ifrågavarande befattningshavare, d. v. s. placeras i lönegraderna e. o. U 5 och e. U 4. I promemorian hava anförts enligt min mening bärande skäl för att dessa befattningshavare icke böra jämföras med serafimerlasarettets sköterskebiträden men samtidigt antytts möjligheten av en placering av biträdena i exempelvis lönegraden e. o. 2. Vid anslagsberäkningarna i det följande utgår jag för egen del från att åtta av dessa biträden — biträdena böra lämpligen benämnas sjukvårdsbiträden — placeras i lönegraden e. o. 2 och tre i lönegraden e. 2.

Direktionens förslag rörande sjukvårdspersonalen i övrigt lämnar jag i huvudsak utan annan erinran än som följer av vad jag förut anfört i fråga om de till löneplanen U hänförda befattningshavarnas ställning. Jag beräknar sålunda i det följande anslagsmedel för avlönande av 1 baderska i lönegraden e. U 5 och ett badbiträde i lönegraden e. U 4. Vad angår provsköterskor, elever och provelever, har direktionen, såsom av handlingarna i ärendet framgår, förutsatt, att i de för ändamålet under delposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknade avlöningsmedlen skulle inbegripas jämväl de till ifrågavarande befattningshavare utgående förmånerna av fri bostad och kost. På grund härav har direktionen under nämnda delpost beräknat — för helt budgetår — för 8 provsköterskor inalles 11,040 kronor, för 6 elever inalles 6,480 kronor och för 4 provelever inalles 3,120 kronor. Då under delposten allenast bör medtagas den till befattningshavarna kontant utgående ersättningen — för år räknat 600 kronor för provsköterska och 300 kronor för elev (provelever åtnjuta icke sådan ersättning) — bör beloppet å 11,040 kronor sänkas till 4,800 kronor och beloppet å 6,480 kronor till 1,800 kronor samt beloppet å 3,120 kronor utgå.

Mot direktionens förslag i avseende å *ekonomipersonalen* har jag med nyss angiven reservation i fråga om lön enligt löneplanen U i huvudsak intet att erinra. Jag förutsätter alltså, att vid radiumhemmet skola finnas anställda — förutom den ovannämnde reparatören — två ordinarie befattningshavare, tillhörande denna personalkategori, nämligen en förste vaktmästare i lönegraden B 7 och en sjukbärare i lönegraden B 4. Vid kostnadsberäkningarna utgår jag vidare från att ur avlöningsanslaget skall bestridas lön till en sjukbärare i lönegraden e. o. 4 och till två garderobiärer i lönegraden e. U 4. Vad städerskorna beträffar, har direktionen för radiumhemmet beräknat medel till 19 städerskor med heltidstjänstgöring i lönegraden e. o. U 5. Detta antal har synts mig väl högt. Anmärkas må, att vid det betydligt större serafimerlasarettet av tillgängliga uppgifter att döma sysselsättas endast ett 30-tal städerskor. Med hänsyn härtill beräknar jag i det följande för radiumhemmet anslag till 15 sådana befattningshavare, samtliga i lönegraden e. U 4. Visar sig detta antal befattningshavare otillräckligt, torde ytterligare medel för ändamålet kunna ställas till förfogande. Beräkningarna rörande storleken av och arvodena för den ekonomipersonal, som bör finnas anställd vid radiumhemmet under tiden till dess karolinska sjukhuset träder i full verksamhet (1 köksföreståndarinna 2,340 kronor, 2 husor tillhopa 3,480 kronor, 6 köksbiträden tillhopa 10,440 kronor och 2 telefonister tillhopa 3,480 kronor), synas kunna godtagas.

Vad till sist angår *kontorspersonalen*, finner jag övervägande skäl tala för att denna personal ännu så länge och i anslutning till promemorians ståndpunkt beredes extra ordinarie anställning. Jag föreslår alltså, med tillstyrkande i övrigt av direktionens förslag, att för ifrågavarande uppgifter an-

ställas en kassör i lönegraden e. o. 11, ett kanslibiträde i lönegraden e. o. 7 (båda avsedda för kontoret) och ett kontorsbiträde (avsett för övervaknings- och kontrollavdelningen) i lönegraden e. o. 4.

Vad till sist beträffar forskningsavdelningarna, innebär direktionens förslag, att vid dessa avdelningar skulle av staten avlönas en laborator i radiofysik i lönegraden B 26, en assistent med ett arvode av 5,400 kronor, två tekniska biträden i lönegraden B 7 och ett kanslibiträde i samma lönegrad samt två städerskor, den ena med full tjänstgöring och avlönad enligt lönegraden e. o. U 5 samt den andra med avkortad tjänstgöring och arvode om 1,080 kronor. Statskontoret har ifrågasatt, om icke den del av avlöningskostnaderna vid förevarande avdelningar, som staten sålunda skulle bära, måste anses alltför hög. I promemorian har häremot gjorts gällande, att den av direktionen för ändamålet ifrågasatta personalen vore oundgängligen nödvändig för forskningsavdelningarnas regelmässiga utförande av det löpande arbetet åt radiumhemmet och sjukhuset i övrigt. Då förslaget alltså ansluter sig till gällande avtalsbestämmelser, anser jag mig icke kunna mot bestridande av direktionen, som får förutsättas hava ägnat denna fråga en omsorgsfull prövning, ifrågasätta någon personalreduktion. Mot de föreslagna löneförmånerna har jag intet annat att erinra än att städerskelönen bör beräknas enligt lönegraden e. U 4 och sagda städerskearvode till 1,000 kronor.

Med anledning av vad i promemorian yttrats och då vederbörande anslagspost i det följande föreslås skola betecknas förslagsvis, torde det ej vara erforderligt att till direktionens förfogande för bestridande av under budgetåret uppkommande behov av ersättning till ytterligare personal beräkna särskilt anslagsbelopp.

Innan jag ingår på beräkningarna av avlöningsanslaget för nästa budgetår, må framhållas, att jag icke har något att i huvudsak erinra mot de av direktionen ifrågasatta särskilda bestämmelser, som böra meddelas vid avlöningsreglementets utsträckning till att gälla karolinska sjukhuset, till den del dessa bestämmelser överensstämma med de av mig i det föregående för serafimerlasarettets vidkommande tillstyrkta föreskrifterna i ämnet. Som nämnts skilja sig de föreslagna särbestämmelserna från de för serafimerlasarettet förordade endast såvitt angår semesterrätten. I detta hänseende har för radiumhemmet ifrågasatts avsevärt förmånligare villkor, än gällande avlöningsbestämmelser medgiva och för serafimerlasarettet föreslagits. I likhet med statskontoret vill jag med hänsyn till de speciella arbetsförhållandena vid radiumhemmet icke motsätta mig förslaget i denna del. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela härutinnan och i övrigt erforderliga bestämmelser.

Vad övergångsbestämmelserna beträffa, biträder jag förslaget om rätt att för placering i löneklass tillgodoräkna den tid, vederbörande befattningshavare innehaft motsvarande befattning vid cancerföreningens vårdanstalt i Stockholm, och om rätt att, därest befattningshavare före övergången åtnjöt rätt till längre semester än den, han enligt de nya avlöningsbestämmelserna skulle erhålla, behålla sagda rätt. Däremot kan jag i likhet med statskontoret och på av detta ämbetsverk anförda skäl icke tillstyrka någon rätt för befattningshavare att erhålla personlig lönefyllnad, för den händelse löneförmånerna efter överflyttningen till statstjänst skulle understiga eller komma att understiga vad befattningshavaren tidigare ägt eller kunnat komma att uppbära.

Departementschefen har därefter verkställt anslagsberäkningar, utmynnande i en slutsumma å avlöningsstaten av 480,300 kronor, vilket belopp avser förhållandena för helt budgetår. För budgetåret 1937/1938 borde denna summa reduceras till $^3/_4$, eller 371,900 kronor.

I fråga om *omkostnadsanslaget* har departementschefen godtagit av direktionen uppgjorda kostnadsberäkningar med viss ändring, föranledd av vad riksräkenskapsverket i ämnet anfört. Omkostnadsanslagets slutsumma uppgår enligt Kungl. Maj:ts förslag till 253,000 kronor.

Beträffande *utrustningsanslaget* har direktionen erinrat, att utrustningen av radiumhemmet vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik skall till hälften bekostas av Konung Gustaf V:s jubileumsfond och cancerföreningen och att Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt gällande avtal skola bidraga till kostnaden för utrustning av de platser, varöver staden och länet skulle disponera, med belopp motsvarande verkliga utrustningskostnaden, dock högst det belopp, staden respektive landstinget skulle behöva vidkännas för utrustning vid eget nyuppfört, på flera specialavdelningar uppdelat sjukhus. Direktionen hade låtit upprätta förslag till plan för utrustning av radiumhemmet jämte därtill hörande personalbostäder. Denna plan slutade å ett totalbelopp av 927,236 kronor.

Från nämnda belopp kunde emellertid dragas dels ett belopp av 70,000 kronor, motsvarande inköpsvärdet för vissa inventarier i det nuvarande, cancerföreningen tillhöriga radiumhemmet, vilka föreningen beslutat under viss förutsättning utan ersättning överföra till det nya radiumhemmet, dels ock vissa besparingar om 40,000 kronor. Den verkliga anskaffningen uppginge därför till omkring 817,000 kronor, vilket motsvarade 7,230 kronor för envar av radiumhemmets 113 vårdplatser. Av den till 817,000 kronor beräknade inventariekostnaden skulle Konung Gustaf V:s jubileumsfond erlägga hälften eller 408,500 kronor. Stockholms stad och Stockholms läns landsting komma att bidraga med 180,000 kronor respektive 27,500 kronor. Statens eget bidrag skulle alltså uppgå till 201,000 kronor. Då radiumhemmet beräknades stå färdigt till den 1 oktober 1937, borde alltså till dess detta belopp hava ställts till förfogande.

Övriga under byggnad varande kliniker vid sjukhuset beräknades bliva färdiga att tagas i bruk under år 1939. Direktionen hade ännu ej medhunnit någon fullständig beräkning av utrustningskostnaderna för dessa kliniker och följaktligen ej kunnat träffa uppgörelser med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om bidrag till utrustningskostnaderna för de vårdplatser, som staden och länet enligt gällande avtal skulle disponera. Verkställda preliminära kalkyler gåve vid handen, att utrustningskostnaden för dessa delar av sjukhuset icke kunde förväntas understiga 4,500,000 kronor. Då det vore nödvändigt att påbörja inventarieanskaffningen under budgetåret 1937/1938, hade direktionen till sjukhusets utrustning, däri inräknat jämväl avslutande av radiumhemmets utrustning, beräknat ett belopp av 2,500,000 kronor bliva erforderligt av statsmedel under budgetåret 1937/1938. Av berörda belopp beräknades 200,000 kronor belöpa å enskilda vårdplatser och sålunda utgå av lånemedel.

Direktionen har på grund härav hemställt, att för budgetåret 1937/1938 måtte under åttonde huvudtiteln till utrustning anvisas ett reservations-

anslag av 2,300,000 kronor och under Utgifter för kapitalökning till utrustning av enskilda vårdplatser ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört:

Det är givetvis vanskligt att med någon grad av säkerhet bedöma skäligheten av det utav direktionen äskade statsanslaget å 201,000 kronor till utrustning av radiumhemmet. Ännu svårare är det att på detta stadium bilda sig en uppfattning om behovet av anslag för utrustning av sjukhuset i övrigt. Även om en del av den i jämförelse med 1930 års kalkyler betydande ökningen av de för sistberörda ändamål beräknade kostnaderna torde kunna tillskrivas de under senare år inträdda ändrade prisförhållandena, kan jag i likhet med statskontoret ej undgå att finna kostnadsökningen anmärkningsvärt stor. Jag förutsätter, att direktionen låter sig angeläget vara att, såsom skett beträffande radiumhemmet, pröva alla möjligheter till ett förbilligande av nämnda kostnader utan att dock eftersätta de fordringar på utrustningen, som måste ställas vid ett sjukhus av karolinska sjukhusets kvalitet. Jag anser mig böra föreslå, att det av direktionen för nästa budgetår äskade utrustningsanslaget, sammanlagt *2,500,000 kronor,* nu i sin helhet anvisas men utgår härvid från att det anslag, som bör för ändamålet anvisas för budgetåret 1938/1939, ej behöver bli så stort som direktionen synes hava tänkt sig.

Jag delar statskontorets och riksräkenskapsverkets uppfattning om att nyssberörda belopp, som alltså innesluter utrustningskostnader för både radiumhemmet och sjukhuset i övrigt, bör i sin helhet bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln, vilket anslag lämpligen bör betecknas såsom reservationsanslag.

Slutligen har i propositionen lämnats en redogörelse för beräkningen av de *inkomster vid karolinska sjukhuset,* vilka avses att uppföras under särskild inkomsttitel å riksstatens inkomstsida. Inkomsterna har departementschefen för nästkommande budgetår beräknat till 244,000 kronor. I anslutning härtill har departementschefen till sist sammanfattningsvis anfört:

Vid bifall till mina i det föregående framställda förslag erfordras vid karolinska sjukhuset under nästa budgetår för avlöningar 371,900 kronor och för omkostnader 253,000 kronor. Om härtill lägges kostnaderna för dyrtidstillägg, vilka torde kunna beräknas till den av direktionen angivna siffran, 39,000 kronor, skulle statens bruttoutgifter för sjukhuset under nästa budgetår — pensionskostnader ifrågakomma enligt det föregående icke — uppgå till (371,900 + 253,000 + 39,000 =) 663,900 kronor. Då inkomsterna, vilka som nämnts böra upptagas å riksstatens inkomstsida, beräknats till 244,000 kronor, skulle alltså statens nettoutgift för sjukhuset utgöra 419,900 kronor mot av direktionen beräknade 454,200 kronor.

Härtill kommer anslag till utrustning med 2,500,000 kronor, vilket är av tillfällig natur.

Utskottet.

I samband med övertagandet från och med den 1 juli 1937 av serafimerlasarettets drift och det beräknade färdigställandet till omkring den 1 oktober 1937 av den till karolinska sjukhuset hörande Konung Gustaf

V:s jubileumsklinik har riksdagen att taga ställning till frågan om löneregleringen för personalen vid nämnda sjukvårdsinrättningar. Förslag i sådant hänseende har enligt det ovanstående framlagts för riksdagen i samband med anslagsäskanden för sjukvårdsinrättningarna under nästkommande budgetår. Av karolinska sjukhusets partiella färdigställande betingas också det till antagande av riksdagen framlagda förslaget till förordning angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Nyssnämnda förslag till förordning bygger i huvudsak på principer, som redan år 1931 av riksdagen godtagits. I motsats till vad riksdagen tidigare förutsatt skulle dock Stockholms stad och Stockholms läns landsting vid beläggning av riksplats icke betala sådan platskostnadsavgift, som staden och landstinget enligt gällande överenskommelser hava att erlägga vid beläggning av egna platser å sjukhuset. De skäl, som departementschefen anfört till stöd härför, finner utskottet övertygande. Förslaget synes jämväl i övrigt kunna biträdas, varför utskottet tillstyrker, att det antages av riksdagen.

Sedan 1936 års riksdag fattat beslut angående det huvudsakliga innehållet i det avtal, som förutsatts skola träffas mellan Kungl. Maj:t och direktionen över serafimerlasarettet ifråga om villkoren för övertagandet av lasarettets drift, har för Kungl. Maj:ts godkännande framlagts ett i förevarande proposition (sid. 25 och 26) återgivet förslag till avtal i ämnet. Med anledning av att detta i ett par avseenden avviker från av riksdagen år 1936 antagna grunder har avtalsfrågan nu ånyo underställts riksdagen. Utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen rörande ifrågavarande avtal anfört, har emellertid inhämtat, att önskemål uttalats om förtydligande av bestämmelserna i avtalets § 10 angående statens övertagande den 1 juli 1937 av stiftelsen serafimerlasarettets ur omhänderhavandet av lasarettets drift härflytande rättigheter och skyldigheter, så att dessa bestämmelser ej gåve rum för en för stiftelsen ofördelaktig tolkning. Så kunde, har man förmenat, bliva fallet om vid nämnda tidpunkt stiftelsen låge ute med rörelsekapital, vilket vore tänkbart, eftersom de fordringar, som uppkomme i samband med driften, inflöte långsammare än utgifterna bestredes. I samband härmed borde klargöras, vilka fordringar och skulder, som skulle anses uppkomna på grund av att stiftelsen omhänderhaft lasarettets drift. Med anledning härav vill utskottet — utan att göra något uttalande, huruvida ifrågavarande bestämmelser i förslaget kunna giva anledning till en sådan tolkning — framhålla önskvärdheten av att denna fråga upptages till närmare omprövning genom Kungl. Maj:ts försorg.

Utskottet övergår härefter till att behandla de föreliggande löneregleringsfrågorna.

Vad departementschefen anfört beträffande principfrågan om övergång till statligt lönesystem har icke föranlett någon erinran från utskottets sida. Utskottet anser, att en definitiv lönereglering nu bör företagas och att den i princip bör ske i anslutning till det inom allmänna civilförvaltningen gällande lönesystemet.

Vad beträffar detaljerna i den föreslagna lönegleringen för serafimerlasarettets personal, delar utskottet departementschefens uppfattning om att en sänkning av den nu till *lasarettets direktör* utgående bostadsersättningen, 7,500 kronor, är befogad men att å andra sidan det nuvarande egentliga arvodet, 300 kronor, synes för lågt beräknat. En omreglering av dessa löneförmåner bör till ett kommande budgetår företagas.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om överläkarna vid serafimerlasarettet, kan jämväl på de av de sakkunnige, sjukhusdirektionen och departementschefen anförda skälen biträda departementschefens förslag rörande de *underordnade läkarnas tjänsteställning* och avstyrker alltså bifall till det i motionerna I: 313 och II: 557 framställda yrkandet om att de vid lasarettet arbetande underläkarna och amanuenserna skulle erhålla extra ordinarie tjänsteställning med bibehållande av nu utgående semesterförmåner men utan pensionsrätt. Utskottet vill dock i samband härmed framhålla önskvärdheten av att underläkare och amanuenser på sätt de sakkunniga och direktionen föreslagit beredas möjlighet att behålla viss del av lönen under olika slag av ledigheter. Vidkommande den för de underordnade läkarna ifrågasatta *löneställningen* har utskottet allenast den erinran att göra mot Kungl. Maj:ts förslag, att utskottet finner andre underläkarnas placering i 11:e lönegraden såsom extra tjänstemän väl låg. Vid anslagsberäkningarna för serafimerlasarettet, vartill utskottet i annat sammanhang återkommer, har utskottet utgått från en placering av nyssnämnda läkare i 15:e lönegraden, vilken synes bättre motsvara arten och omfattningen av dessa läkares tjänstgöringsskyldighet och jämväl närmare ansluta sig till deras nuvarande löneförmåner. Härmed har utskottet i viss mån tillmötesgått det i motionerna I: 312 och II: 556 gjorda yrkandet. Vidare vill utskottet uttala sin anslutning till det av allmänna civilförvaltningens lönenämnd framställda förslaget om upphävande av rätten till ersättning för utfärdande av intyg eller utlåtanden beträffande sådana poliklinikpatienter, på vilka bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbete äga tillämpning.

De största personalgrupperna vid serafimerlasarettet äro *sjukvårds-*, *ekonomi-* och *kontorspersonalen* ävensom den av departementschefen under beteckningen *övrig personal* behandlade gruppen. För dessa relativt stora och heterogent sammansatta personalkårer hava så betydande lönedifferentieringar ifrågasatts, att det befunnits nödvändigt att till en del avlöna personalen enligt en särskild löneplan — benämnd U — avsedd att gälla för per-

sonal med lägre löneförmåner än dem som utgå till en icke-ordinarie befattningshavare i lägsta lönegraden av vederbörande statliga löneplan. Utskottet, som i det följande utgår från att befattningshavare icke skall vid övergången till det nya lönesystemet vidkännas löneminskning, har vid sin granskning av löneregleringsförslaget i denna del icke funnit anledning att i frågans nuvarande läge motsätta sig detsamma. Utskottet avstyrker sålunda bifall till de likalydande motionerna I: 299 och II: 544, såvitt nu är ifråga, samt till de i huvudsak likalydande motionerna I: 298 och II: 501 ävensom till motionen II: 502. Vad särskilt angår det i motionerna I: 298 och II: 501 gjorda yrkandet om, att befattningen som socialt biträde vid serafimerlasarettet måtte ombildas till en social kuratorsbefattning med placering i lönegraden B 12, vill utskottet framhålla, att utskottet har sympatier för förslaget att redan nu bereda nämnda befattningshavare ordinarie anställning. Utskottet anser sig likväl icke böra på grundval av enskild motion och mot sjukhusdirektionens önskan förorda en sådan åtgärd. Utskottet har härvid särskilt beaktat, att ett ställningstagande till frågan av direktionen ställts i samband med spörsmålet om karolinska sjukhusets personalorganisation.

De ifrågasatta *särskilda bestämmelserna och övergångsbestämmelserna* hava icke föranlett annan erinran från utskottets sida än att, i konsekvens med vad för lärarpersonalen vid folk- och småskolor av utskottet föreslagits och i anledning av vad i de likalydande motionerna I: 299 och II: 544 i detta hänseende yrkats, vid beräknande i förekommande fall av utav övergången till det nya lönesystemet betingad lönefyllnad hänsyn jämväl synes böra tagas till den nu utgående provisoriska avlöningsförhöjningen för befattningshavare vid serafimerlasarettet. I sammanhang härmed vill utskottet framhålla, att — såsom departementschefen jämväl synes hava förutsatt — lönefyllnad bör medgivas jämväl annan än ordinarie personal.

Kungl. Maj:ts förslag till lönereglering för personalen vid det blivande karolinska sjukhuset är byggt på samma grunder som löneregleringsförslaget för serafimerlasarettets del. Vad utskottet yttrat rörande sistnämnda förslag äger sålunda i tillämpliga delar giltighet även beträffande nu förevarande löneregleringsförslag. Utskottet har ingenting att erinra mot att till ifrågakommande befattningshavare vid karolinska sjukhuset — vilket som bekant är beläget inom Solna kommun — må utgå provisoriskt dyrortstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare med stationeringsort eller förläggningsort i Stockholms stad. Likaledes tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag rörande särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser för radiumhemmets personal.

Mot de beräkningar av serafimerlasarettets och jubileumsklinikens personalbehov, som ligga till grund för anslagskalkylerna i statsrådsprotokollet, har utskottet icke funnit anledning till någon väsentligare

erinran. Med anledning av att departementschefen på grundval av direktionens förslag beräknat ett belopp av icke mindre än 75,000 kronor för att möta det behov av personalökning vid serafimerlasarettet, som är en följd av de utav medicinalstyrelsen utfärdade anvisningarna rörande ordnandet av sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden, vill utskottet dock framhålla vikten av att personalkostnaderna i görligaste mån nedbringas genom en planmässig organisation av sjukvårdsarbetet och, i den mån så prövas utan olägenhet kunna ske, genom överenskommelser med vederbörande personalkårer rörande arbetsförhållandena.

Från ecklesiastikdepartementet har under hand överlämnats en framställning från vederbörande vid serafimerlasarettet, vari framhållits önskvärdheten av att erhålla ett fast anställt biträde vid medicinska poliklinikens laboratorium. Utskottet, som icke kan på grundval av nämnda framställning bedöma behovet av en sådan personalförstärkning, vill emellertid fästa uppmärksamheten på möjligheten att — därest anslagsändamålet befinnes böra tillgodoses — för ändamålet taga i anspråk den i avlöningsstaten för serafimerlasarettet uppförda delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal. Denna post skall enligt Kungl. Maj:ts förslag, varemot utskottet ej har något att erinra, betecknas förslagsvis i syfte att ernå en viss elasticitet i personalorganisationen.

Departementschefens anslagsberäkningar för nästa budgetår har utskottet ansett sig kunna godtaga med den ändring, som föranledes av vad utskottet ovan anfört beträffande vissa underläkares lönegradsplacering. Då det är vanskligt att på förhand bilda sig en uppfattning om de merkostnader, som kunna föranledas av utskottets förslag i fråga om rätt till lönefyllnad för viss personal, och då det av Kungl. Maj:t för ändamålet beräknade anslagsbeloppet icke synes alltför snävt tilltaget, har utskottet icke ansett sig behöva företaga en uppräkning av sistberörda anslagsbelopp. Utskottet har uppmärksammat, att direktionen för karolinska sjukhuset räknat med en ökning med icke mindre än omkring 1,700,000 kronor av utrustningskostnaden för sjukhuset i förhållande till 1930 års motsvarande kalkyler. Utskottet ifrågasätter, huruvida kostnadsökningen i sin helhet är att hänföra till prisstegringar och oförutsedda omständigheter i övrigt, och understryker departementschefens uttalande rörande nödvändigheten att pröva alla möjligheter till förbilligande av nämnda kostnader. Utskottet har dock icke velat motsätta sig, att det av Kungl. Maj:t för nästkommande budgetår begärda anslaget anvisas för ändamålet.

Vad departementschefen anfört i fråga om inkomstberäkningarna för ifrågavarande sjukvårdsinrättningar har icke givit utskottet anledning till någon väsentligare erinran.

Kungl. Maj:ts förslag i de delar, som av utskottet här ovan icke särskilt berörts, tillstyrkes av utskottet.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) antaga vid propositionen nr 272 fogat förslag till förordning angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet;

2) besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, äga tillämpning å befattningshavare vid karolinska sjukhuset, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i ovannämnda statsrådsprotokoll för den 5 mars 1937 i sådant hänseende föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser;

3) medgiva, att till ifrågakommande befattningshavare vid karolinska sjukhuset må utgå provisoriskt dyrortstillägg enligt de grunder, som gälla för befattningshavare med stationeringsort eller förläggningsort i Stockholms stad;

4) godkänna följande personalförteckning för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat:

Radiumhemmet vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik:

Befattning.	Lönegrad.
Läkarpersonal.	
1 överläkare vid gynekologiska avdelningen	B 26
Sjukvårdspersonal.	
1 föreståndarinna för vårdavdelningarna vid kliniken	B 11
1 föreståndarinna för övervaknings- och kontrollavdelningen	B 11
1 kurator	B 11
20 sjuksköterskor	B 7
6 kontrollbiträden	B 7
6 röntgenbiträden	B 6
1 fotograf	B 5

Ekonomipersonal.

1 förste vaktmästare . . . . . B 7
1 reparatör för röntgen- och ljusavdelningen . . . B 7
1 sjukbärare . . . . . B 4

Forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik:

Radiofysiska avdelningen.

1 laborator i radiofysik . . . . . B 26
1 tekniskt biträde för fysiska mätningar . . . . . B 7

Svulstpatologiska avdelningen.

1 tekniskt biträde för mikroskopiska preparationer . . . . . B 7
1 kanslibiträde vid avdelningens arkiv . . . . . B 7;

5) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* . . . . . kronor 114,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t . . . . . » 27,570

   Anm.: Ur förestående anslagspost må för helt budgetår räknat till sjukhusets direktion utgå högst 22,400 kronor och till forskningsavdelningarna vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik högst 5,400 kronor.
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
   a. Grundavlöningar m.m., *förslagsvis* . . . . . kronor 193,500

      Anm.: Ur förestående delpost må för helt budgetår räknat till sagda direktion utgå högst 24,000 kronor och till sagda forskningsavdelningar allenast lön till två städerskor.
   b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* . . . . . kronor 11,300 204,800
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* . . . . . kronor 25,530

Summa förslagsanslag kronor 371,900;

6) till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 371,900 kronor;

7) till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 253,000 kronor;

8) till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,500,000 kronor;

9) — under förutsättning av att avtal mellan Kungl. Maj:t och direktionen över serafimerlasarettet träffas om statens övertagande från och med den 1 juli 1937 av lasarettets drift —

a) besluta, att ovannämnda avlöningsreglemente skall från och med den 1 juli 1937 äga tillämpning å befattningshavare vid serafimerlasarettet, dock med rätt för Kungl. Maj:t att — med iakttagande av vad utskottet ovan anfört — i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i ovannämnda statsrådsprotokoll för den 5 mars 1937 i sådant hänseende föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser;

b) godkänna följande personalförteckning för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat:	
Sjukvårdspersonal.	
1 inspektionssköterska	B 11
2 sjukgymnaster	B 9
54 sjuksköterskor	B 7
1 fotograf vid röntgenavdelningen	B 5
1 handräckningsbiträde	B 2
Ekonomipersonal.	
1 maskinmästare	B 14
1 första köksföreståndarinna	B 11
1 maskinist	B 10
1 husmoder	B 7
1 andra köksföreståndarinna	B 7
3 förste vaktmästare	B 7
1 trädgårdsmästare	B 7
1 snickare	B 7
2 reparatörer	B 7
2 förste eldare	B 6
3 vaktmästare	B 5
1 tvättföreståndarinna	B 5
3 sjukbärare och gårdskarlar	B 4
1 kokerska, diet-	B 1

Kontorspersonal.

1 syssloman . . . . . B 24
1 bokhållare . . . . . B 15
1 kassör . . . . . B 11
1 kameralbiträde . . . . . B 8
1 kontorsbiträde . . . . . B 4;

c) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*			kronor	282,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:				
a. Grundbelopp	kronor	84,810		
b. Vikariatsersättningar m. m., *förslagsvis* . .	»	7,400	»	92,210
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:				
a. Grundavlöningar m. m., *förslagsvis*	kronor	645,300		
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	»	30,000	»	675,300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:				
a. Provisoriskt dyrortstillägg, *förslagsvis*	kronor	70,090		
b. Kompensation åt vissa befattningshavare för minskning av den behållna inkomsten vid familjepensioneringens genomförande, *förslagsvis*	»	2,500		

c. Personliga lönetillägg på grund av övergångsbestämmelser, *förslagsvis*	kronor 15,000	kronor	87,590

Summa förslagsanslag kronor 1,137,100;

d) till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,137,100 kronor;

e) till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,335,000 kronor;

f) bemyndiga Kungl. Maj:t att taga det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. i anspråk för bestridande av pensioner eller understöd åt vissa befattningshavare vid serafimerlasarettet samt änkor och barn efter sådana befattningshavare;

B. att följande motioner, nämligen inom första kammaren:

nr 298 av herr *Fr. Ström m. fl.*,
nr 299 av herrar *O. Wangson* och *O. G. Karlsson*,
nr 312 av herr *Fr. Ström m. fl.*, och
nr 313 av herr *Fr. Ström;*

samt inom andra kammaren:

nr 501 av fröken *Andersson m. fl.*,
nr 502 av herr *Nordström* i Kramfors *m. fl.*,
nr 544 av herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.*,
nr 556 av fröken *Hesselgren m. fl.*, och
nr 557 av fröken *Hesselgren* och fru *Gustafson*,

i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet här ovan under A. hemställt, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:
ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Olof Olsson, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson, Hansén, Nilsson* i Landeryd, *Pauli, Larsson* i Varberg, *Rahmn* och *von Heland;* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson, Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson, Andersson* i Prästbol, *Andersson* i Södergård och *von Seth.*

Reservation

av herr *Pauli*, som ansett, att utskottet bort, med tillstyrkande av bifall till de likalydande motionerna I: 313 och II: 557, föreslå riksdagen att

dels under *punkten A. 5)* godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
   a. Grundavlöningar m. m., *förslagsvis* . . . . . kronor 194,700
   Anm.: Ur förestående — — — två städerskor.
   b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* . . . . . kronor 11,300 206,000

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Summa förslagsanslag kronor 373,100;

dels under *punkten A. 6)* till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 373,100 kronor;

dels under *punkten A. 9) c)* godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
   a. Grundavlöningar m. m., *förslagsvis* . . . . . kronor 651,300
   b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* . . . . . » 30,000 kronor 681,300

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Summa förslagsanslag kronor 1,143,100;

dels ock under *punkten A. 9) d)* till *Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,143,100 kronor.